

Izhaja c. c. post. Dr. Henrik Tuma
vsak d. Viale 24 Maggio 8
Poznanje
Telefon
se ne
kolico v mm. Finančni oglasi po 1 liro; osmrtnice, zahvale, poslanice, vabila po 80 stot.; trgovski in obrtniški oglasi po 60 stot. — Plača se naprej. —
Oglase sprejema Inzeratni oddelček „Dela“.

DELO

Mezda, ki jo dobi ročni ali duševni delavec v današnji družbi, je spričevalo meznega suženjstva, kajti meza, ki jo dobi, ni plača za delo, ampak le nekakšna suženjska napitnina.

V TRSTU, petek 14. januarja 1921.

GLASILO SOCIJALISTIČNE ZVEZE V JULIJSKI BENEČIJI

Leto II. - Štev. 6.

PRED STRANKINIM KONGRESOM STRANKA IN SOVJETI

Dva sta poglavitna razloga, ki sta dosedaj ovirala, da se ni mogla ustanoviti v Italiji komunistična stranka. Prvi izmed teh dveh razlogov je strah, da bi se ne razbilo takozvano »edinstvo« proleterijata. Druga pa bojazn, da bi se ne ostalo v manjšini. — Medtem ko teži vsa teža unitarske manije na duhovnih socijaldemokratske ali unitarske struje, paralizira na drugi strani strah pred manjšino večidel akcije intranzigentnih ali čistih komunistov.

Oba vzroka sta nerealna, fantastična in se bazirata na zgrešenem ocenjevanju naloga, ki so bistveno strankine.

V istimi smo se mi navadili smatrati socijalistične stranke ne kot nosilce, ekspozite gotove ideje ali jasno določene političnega programa, marveč kot grupacije, — skoro bi rekli šola, akademija, krog ljudi, ki se posvečajo proleterškemu vprašanju. Na drugi strani pa, ugotavljajoč, da vsi oni, ki so se bavili z delavskim vprašanjem, so se tudi takoj udeleževali v socijalistične stranke raznih del, prihajalo je se do napačnega zaključka, da so socijalistične stranke direktne predstaviteljice proletarskih mas.*) Ponavljam, napačni zaključki radi tega, ker se sme smatrati za predstavitelja ljudskih mas edinega onega, ki so ga ljudske mase za to določile, izvolile, medtem ko se vstopi v stranko le po lastni volji in zato predstavlja vsakdo v stranki edino samega sebe in svoje lastno politično prepričanje.

Kadar pa se ima jasen vpogled, kaj mora biti pravzaprav stranka, izginja takoj skrb bodisi za strankino edinstvo, kakor tudi skrb za večino v stranki. Zaradi tega je zaman boriti se za strankino edinstvo, kadar ta edinstvo faktično ne obstoji med proletarskimi masami. Ravnotako je nepotrebno skušati pridobiti v stranki večino za to ali ono tendenco, za to ali ono frakcijo, če si je ta politična tendenca že pridobila večino med masami, ki ne pripadajo stranki.

Katerasibodi politična tendenca ima čisto lahko za seboj večino v stranki, medtem ko ji na drugi strani sledi neznamenatna manjšina proleterijata, ali pa obratno: frakcija manjšine ima lahko za seboj večino proletarskih mas na svoji strani. — Ker sestav stranke, — posebno pa tedaj, kadar se v nji bojujejo razne tendence — je odvisen od raznih okoliščin, ki so čisto tuji osebnega, birokratičnega značaja itd. in še v najvišji meri od instinkta po ohranitvi najstarejših struj, ki se samo po sebi umevno z vsemi njim na razpolago stojičimi sredstvi zoperstavljajo razvoj novih struj.

Zato pa imajo nove struje dolžnost — v našem slučaju intranzigentni komunisti — da se osvobodijo od vseh teh umetnih ovir, kar dosežejo edinele na ta način, da se ločijo in konstituirajo kot neodvisna stranka.

Tudi je brezpotrebno si delati preglavice glede okoliščin, če bo majhna frakcija, kadar bo izšla iz stare stranke, postala stranka, številneje močnejša od nasprotnika.

Sila stranke ni odvisna od številne sile, marveč od njenega več ali manj energičnega delovanja in od okoliščin, ako njen program in njena politična akcija odgovarjata potrebam danega zgodovinskega momenta. — Proletarske mase ne bodo sledile oni stranki, ki bo imela večje število članov, marveč oni, ki bo najbolj odgovarjala njenim momentanim stremeljem, tudi ako ne bo po številu močnejša.

Zmešnjava, ki vlada v zadevi razkola v stranki, ali bolje rečeno v zadevi ločitve raznih tendenc v samostojne stranke, ima svoj izvor v napačnem tolmačenju naloga, ki jih mora imeti stranka v proleterškem gibanju. — Poglavitna napaka tiči v tem, da smatrajo mnogi stranko kot zastopnico proleterijata, mesto da bi jo — kar je edinele pravilno — smatrali kot organizem, ki predstavlja, propaga in udeležuje gotovo politično idejo. Izhajajoč iz zgrešene predpostavke, da je stranka predstaviteljica proletarskih mas, prihajajo tudi naravno do napačnega zaključka, da morajo imeti pravico prebivati v stranki vse politične tendence, ki jim sledi delavstvo.

Stranka je torej vtelesenje gotovega političnega programa. V njo imajo pravico vstopiti in ostati v njej samo oni, ki se popolnoma strinjajo s kardinalnimi točkami njenega programa, ne glede na to, ako je teh članov malo ali dosti.

Druga, povsem drugačna stvar pa so sovjetji, v katere imajo pravico vstopiti vsi oni, ki so izvoljeni od delavskih mas, brez razlike političnih prepričanj. — Stranki, ki trde, da se bojujejo za stvar proleterijata, je lahko ne samo dvoje, temveč tudi desetero in še več. — Pravica — in tudi dolžnost — teh strank je, da grede med delavske mase in da delajo propagando za svoje programe. Delavske mase bodo tako imele možnost poznovati in soditi programe in politiko posameznih strank, ter se izjaviti za to ali ono, izvolivši ekspozente najljubše stranke v sovjetu.

V tako sestavljenih sovjetih se bo prav jasno zrcalila politična misel delavskih mas. Tam bomo našli toliko zaželeno proletarsko edinstvo. V sovjetih bomo imeli pravico pozivati manjšine k proletarski disciplini, ker bo večina v sovjetih predstavljal večino proletarskih mas. To pa ne more veljati za stranke, v katerih imamo lahko — kakor sem že zgoraj omenil — manjšinske frakcije, ki odgovarjajo

popolnoma politični večini proletarskih mas. Zato pa je tudi popolnoma absurdno zahtevati od kateresibodi manjšinske frakcije v stranki, da se more podvreči disciplini večine. — Kadar se torej v eni stranki pojavi nova politična struja, nova manjšinska frakcija, nima ta nobene dolžnosti biti disciplinirana, ampak nima tudi nobene pravice biti nedisciplinirana, to je, zahtevati zase svobodo akcije, temveč ji ostane odprta le ena pot: iti ven iz stranke in ustanoviti novo, obrniti se naravnost na delavske mase, ki so same kompetentne da sodijo, ako ima nova stranka pravi ali ne, s tem, da izvolijo — ali ne — njene ekspozente v sovjetu.

Delitev političnih tendenc v delavskem razredu ni nikakor znamenje krize v socijalističnem gibanju, kakor to mnogi od njih mislijo. Dokazuje namreč ravno nasprotno: da je delavski razred postal polnoleten in da je pričel samostojno misliti, razsojevati in delovati.

Ni pa vseeno, kje se vrši borba med tendencami. Ako se ta borba razvija v strankah samih, je nenavadno škodljiva za proleterško gibanje, kajti paralizira njih akcijo in zakasnjuje orijentacijo proletarskih mas, to je, zakasnjuje revolucijo in zmago komunizma.

Ako pa se ta borba vrši med proletarskimi masami in v predstaviteljnih korporacijah istih, to je sovjetih — in jo vodijo homogene stranke z jasno začrtanim programom — pospešuje historično evolucijo, ker priteguje k politični borbi vse proletarske mase in celo tudi tiste, ki so dosedaj stale ob strani, obsvojajo notranje strankine boje. In so jih po vsej pravici obojale, kajti skušalo se je odločevati o usodi proleterijata, brez da bi se ga direktno zainteresiralo.

Mi ne smemo nikdar pozabljati, da niso stranke, ki delajo revolucijo, temveč proletarske mase, nahajajoče se pod vodstvom revolucionarne stranke. Zato pa je popolnoma brezpotrebno, da se bojujemo z našimi političnimi nasprotniki v takozvani »notni« stranki. Mi moramo iti ven iz našega akademičnega kabineta, ter nositi naše delo in našo besedo med najširše mase. Kadar nas bodo te izvolile v večini v sovjetu in se izjavile, da so pripravljene nam slediti, ter nam dati vso moralno in materialno podporo, tedaj bomo lahko nastopali, kajti ne bo nobene nevarnosti, da ostanemo sami in izolirani.

V današnji socijalistični stranki nimamo le zmesi političnih tendenc, temveč tudi popolno zmešnjavo pojmov glede njenih nalog, to je: pripisuje se ji — v vsej zmoti — takšne funkcije, ki jih imajo edinele od proleterijata izvoljeni predstavitelji v sovjetih.

Tendence se morajo predvsem ločiti in se konstituirati v nove stranke, ki nastopajo, potem ko so bile preizkušene od mas, druga proti drugi na zborovanjih sovjetov in v razmerju, določenem od proletarske volje, potem glasovanja. — Šele tedaj bodo imele stranke polno pravico govoriti in delovati v imenu proleterijata, to je v imenu onega dela proleterijata, ki jih je poslal v sovjetu.

Vdrgič je potrebno razjasniti zmoto kompetence stranke s tem, da se prepusti nalogo zastopstva volje delavskih mas kompetentnim institucijam, to je svetom delavcev, kmetov in vojakov: sovjetom.

Kdor ni v stanu jasno razločiti stranko od sovjetov, naloge in funkcije enega in drugega organizma, ta tudi ne bo v stanu razpravljati objektivno o problemu razkola današnje Italijanske socijalistične stranke, ki ne pomeni nič drugega nego ločitev dveh strank (stranke proleterijata in stranke male buržuazije in poluproleterijata), ki živita sedaj v nelegalni in nestropljivi združitvi, v okvirju Italijanske socijalistične stranke.

Kdor brani danes strankino edinstvo, ne dela nič drugega nego nadaljuje delo onih, ki so tekmo vojne delali propagando za »sveto« edinstvo. In sicer se razločuje to delo le v toliko, da je ta »sveta edinstvo« male buržuazije s proleterijatom neizrečno bolj škodljiva nego »sveta edinstvo« za veleburžuazijo, kajti proleterijati pozna prav dobro buržuazijo. Zaljubljen pa ni mogel dosedaj spoznati bolje novega sovražnika — malo buržuazijo — ker se ta vthotaplja v njegove vrste pod plaščem socijalizma in celo »komunizma«.

Resumirajmo torej: edinstvo in disciplinirane manjšine ne v sedanjih stranki-mešanici, temveč proletarska edinstvo in disciplinirane manjšine v sovjetih. Boj političnih tendenc med proletarskimi masami in ravnotako v sovjetih.

Čudno je, da te tako priproste resnice ne morejo tako lahko razumeti mnogi, ki si domišljujejo, da so poklicani voditi usodo proleterijata v najbolj tragičnih in vzvišenih momentih njegove zgodovine. Da dobimo jasnejši vpogled, bi zadostovalo primerjati buržuazni parlamentarizem s proletarskim sovjetizmom.

Buržuazija je zmogla izvrševati svojo diktaturo, kljub raznim strankam, ki so jo razlikovale — s tem, da se je naslanjala na parlamentarne večine in vzdrževalo se vedno v ravnotežju, dokler so buržuazne večine vladale v parlamentu.

Kadar pa je kapitalistična evolucija vedno bolj ojačala malomeščanski element in je ta poslednji s pomočjo proleterijata vedno bolj pronical v parlament, povečajočo silo levara krila, je buržuazno parlamentarno ravnotežje izgnilo, dokazujoč nam s tem bližnji razpad kapitalističnega sistema.

Malomeščanski element, to je levo krilo in kal razpada buržuaznega parlamentarizma ob času njegovega zatona, bo kot srednji ele-

ment med buržuaznim in proletarskim razredom, — samo po sebi umevno desno krilo ob pojavu proletarskega sovjetizma, — njegova največja ovira.

Proletarske stranke bodo morale napovedati neizprosno boj tem ostankom buržuazne družbe, jih premagati in jih pomesti iz sovjetov, da se usposobi prve za proletarsko diktaturo v sovjetih, da se ustanovi ravnotežje proletarskih strank.

Ako resumiramo primere med buržuaznim parlamentarizmom in proletarskim sovjetizmom, zadobimo tole sliko: zdrav parlamentarizem, sestavljen izključno iz meščanskih strank; dekadentni parlamentarizem, s prilepjo mladomeščanskih elementov; početek sovjetizma z dedščino malomeščanskih elementov; razcvit sovjetizma, sestavljenega iz izključno proletarskih strank.

Kazalo v Italijanski socijalistični stranki je torej zgodovinska potreba in ne predstavlja nobene nevarnosti za revolucijo, ako bomo umeli zjediniti proleterijati in sovjetu.

D. GODINA.

Kvadratura kroga

(Glose k Oberdorferjevemu člankom.)

Sem član Komunistične stranke Jugoslavije in ne ravno poslednji med njenimi vojaki. S pismom in živo besedo sem pomagal v družbi njenih sedanjih vodij dati ji sedanjajo njeno politično koncepcijo in organizacijo. Bil sem tudi delegat proleterijata iz Slovenije na vukovarskem kongresu, ki je utrdil program in smernice komunistični stranki v Jugoslaviji in ker poznam do zadnje pičice njeno politično smer in njeno bojno taktiko, se mi zdi, da ne bo odveč, ako napišem par skromnih glos k člankom sodr. Oberdorferja z njenega vidika.

Tega ne bi storil, ako ne bi bila že preje pala ideja (Fovél), da bi trebalo, da se sestanejo komunisti Jugoslavije z italijanskimi socijalisti na skupno konferenco, da se sporazumejo o vprašanju narodnostnih manjšin in ako ne bi bil »Lavoratore« napisal na začetku prvega Oberdorferjevega članka pripombe, iz katerih je razvidno, da imajo ti članki neko nalogo, pripraviti gradivo za tako konferenco. Člankov, kakoršne je priobčil sedaj sodr. Oberdorfer v »Lavoratorju«, so napisali Salvemini, Giuseppe Prezzolini in dr. cele skladnice in tako poznamo mi že zdavnaj vse te dobrobršne načrte poštenih italijanskih patrijotov in bi torej z mirnim srcem prepustili to nasladno polje kritiki »Edinosti« in drugim buržuaznim listom. Toda ker vidim, da bi utegnla Komunistična stranka Jugoslavije dobiti povabilo na tak sestanek, smatram za svojo dolžnost, da opozorim sodruga ISS, na duh, ki vlada v tej stranki, kar jim bo gotovo dobrodošlo.

Oberdorferjevi članki so jugoslovanskemu komunistu popolnoma nerazumljivi in seveda, bodo popolnoma nerazumljivi tudi Komunistični stranki Jugoslavije. Sodrug Oberdorfer rabi izraz, ki jih ni več v njenem besednjaku in bo imel že radi jezika nepremostljive težave s svojimi nauki.

Kaj se pravi na pr. narodnostna manjšina? Mi bi k večjemu še razumeli proletarska manjšina, ali tudi te ni, ker proleterijati ni nikjer v manjšini, ampak vedno v večini. In da se moramo boriti vsi komunisti, kjerkoli, za vse pravice proleterijata — in samo proleterijata! — je čisto naravno. Za to ni torej potrebno šele, da se sestajamo na sestankih in na konferencah.

Dati Slovincem tisto mero enakosti, ki jo imajo italijanski državljani.

Enakosti? Kake enakosti? Sodr. Oberdorfer nam pripoznava, da v buržuazni državi ni enakosti. Za slovenski proleterijati naj bi torej mi, združeni z italijanskimi sodrugji, zahtevali eno enakosti, ki je nima italijanski proleterijati sam. Lepa enakost bi to bila.

In boriti bi se morali za šolstvo in jeziku, ki ga govori proleterijati, italijanski sodrugji v Italiji in jugoslovanski komunisti v Jugoslaviji.

Zato je treba šele dogovora med nami? O, ne, sodr. Oberdorfer, to je aksiom komunizma! Proleterijati je ravno radi nezadostnega šolovanja sužen buržuazije in zato se borimo povsodi že a priori za njegovo šolstvo. In za šolstvo ravno v njegovem jeziku, prvič za to, ker ne moremo in ne smemo dopustiti, da se čuti komu podrejen, drugič, zato, ker samo v njegovem jeziku more njegova naobrazba tudi resnično hitro napredovati. Kajpada, dalje, tudi zato, ker imamo mi v programu negovati vsako kulturo in nima mo najmanjšega interesa na tem, da se kje kak njen del zatre in če predstavlja ta del tudi najmanjši drobec kake kulture. Ker vse naše sedanje ideje in ves naš ustroj družbe se da kritizirati samo iz enega stališča in sicer: ali služiti kulturi, ali ne? Rentabilitete mi ne poznamo, nima za nas nikakega smisla več, je tudi ni več v našem slovarju.

Za nas torej ne more biti vprašanja, da-li slovenske šole v Gorici ali Trstu, da-li v Splitu ali Dubrovniku, ali v Padovi. Slovenske šole ne samo v Gorici, Trstu, Pazinu, Pulju, nego tudi v Milanu, v Rimu, v Kalabriji, ako je tam zadostno število slovenskih otrok, da jih obiskujejo. In narobe: italijanske šole ne samo v Splitu, Dubrovniku, Šibeniku itd., nego tudi sredi bele Ljubljane, sredi Zagreba in Belgrade, ako so tam otroci italijanskega proleterijata. In to ne na stroške Italije, ali onega dela Italijanov, ki ostaje v Jugoslaviji, nego na stroške cele dotične province!

Tako mislijo komunisti v Jugoslaviji! Da, to je lepo, toda ta program se ne da danes uresničiti — mi je odgovoril osebno sodr. Oberdorfer na te moje pripombe. To

bomo izpeljali v komunistični državi, toda mi živimo danes v buržuazni in tudi jutri bomo še živeli v nji in tudi petdeset let ali celo sto let še, mi pa moramo živeti tudi do komunistične uprave.

To je karakteristična nota vseh dobrih patrijotov v socijalističnih strankah. Srečni, ki se morejo tolažiti — vsekakor je to čudna tolažba! — s takimi mislimi. Toda tako ne misli noben komunist v Jugoslaviji več, in zato ne vem, koga misli povabiti sodrug Oberdorfer in njegovi somišljeniki na konferenco, ki jo želijo pripraviti. Osebo mi je omenil dr. Radošević in Lapčević, s katerimi da je govoril o tem vprašanju pred vukovarskim kongresom in ki sta se bojala interesirala za to konferenco. Mogoče! Toda bože, ta dva socijalistična junaka sta umrla na vukovarskem kongresu. Radoševića centruška lista je dobila pri zadnjih volitvah v jugoslovansko konstituantno 369 (reci in piši tristo šestdesetindevet) glasov, Lapčević pa se je popolnoma umaknil iz političnega življenja. Ostane torej sodrug Oberdorferju ona peščica slovenskih in hrvatskih socijalnih patrijotov, ki jih vodi Etbin Kristan in radovedni smo prav zares, kako bo konferal oni nacionalistični Golouh s sodr. Oberdorferjem, ki ne more zamolčati v najskromnejšem svojem govoru svojih »zatranih bratov« na Reki in v Trstu. To bi še rad doživel!

Sodr. Oberdorfer snuje vse svoje načrte na temelju sedanjih držav in akceptira — molče seveda — ves njihov zločinski imperijalizem. To ni specijelno njegov greh, to je značilna črta vse svetovne socijalne demokracije, h kateri se sodr. Oberdorfer s ponosom pripoznava. Vsek po svoje. Jaz ga s te strani ne kritiziram. Zelim samo, da se učijo naši sodrugji v Jugoslaviji in Italiji spoznavati tudi na teh člankih, da ni vse idejno delo socijalne demokracije ničesar drugega, kakor reševanje problema kvadrature kroga — ali kakor je rekel sodr. Regent, da je podobno Sisiifovemu delu. Krog ne moreš nikoli natančno izračunati v kvadrat, ker je to njegovo geometrično svojstvo in do blaznosti žejni Sisiifus se ni mogel nikoli napiti iz vode, četudi je stal do pasu v njej, ker jo je zajemal z rešetom, a z rešetom se ne da zajeti vode.

Tako je s problemom kapitalistične države. Ona mora iskati meje, mora imeti kapitaliste, ki imajo naspotne materialne interese kakor kapitalisti drugih držav, ona mora izkoristiti proleterijati, ona mora razarodovati, ker drugače bi ne bila kapitalistična država. Dokler bodo obstajale kapitalistične države, bodo krivične narodnostnim manjšinam in se bo gojil iredentizem v njih! Ta nesreča se iz kapitalistične države ne da odstraniti. To je v resnici eden najresnejših problemov buržuazije, ker četudi iredentizem ni nikoli pravi vzrok vojne z drugimi kapitalističnimi državami; je gotovo čisto njen neposredni povod. Toda ali smo mi komunisti poklicani v to, da rešavamo buržuaziji njene prepetumobilne probleme?

Konferenca med komunisti Jugoslavije in Italije je potrebna, toda na njej bi se morala reševati povsem druga vprašanja. Eno izmed teh bi bilo, kako koordinirati revolucionarno akcijo proleterijata v Italiji in v Jugoslaviji, da se doseže čim hitrejši in sigurnejši uspeh. Drugo vprašanje pa bi bilo, kako bomo sistemirali v sovjetskem sistemu tržaško in reško lukko z njenima okolnicama, da bosta služili izmenjavanju blaga vsem onim sovjetskim organizmom, ki se bodo organizirali v srednji Evropi in ki gravitirajo naravno k temu dve-ma lukama.

In v tem tiči tudi rešitev narodnostnega problema v teh krajih.

Iz Oberdorferjevih člankov pa se lahko učimo še nekaj, namreč: kako absolutno potreben je razkol v Italijanski socijalistični stranki. Politično pojmovanje socijalne demokracije in komunistov sta dva svetova, ki sta trajno nezdružljiva.

JUGOSLAVIČUS.

Tretja Internacionala francoskemu proleterijatu

MOSKVA, 12. Zinovjev je poslal francoski socijalistični stranki sledečo radijobjavo: Izvrševalni odbor Komunistične internacionalne čestita najprisrčnejše francoskemu proleterijatu k v Tours-u izvojevanji zmagi. — Zmaga komunistov nad reformisti in Longuetisti je zmaga proletarskih idej nad meščanskimi idejami.

Razrednozavedno delavstvo vsega sveta je občutilo kot veliko olajšanje, da so se njegovi francoski bratje odcepili od svojih buržuazijskih tovarišev in da so ustanovili komunistično stranko. Izključitev Longueta in Ranaudela iz komunističnega zborovanja pomeni, da sta ista prestopila v tabor buržuazije, kjer se reformisti in enaki že dolgo časa več ali manj doma.

Drugi tovariši Izvrševalni odbor Komunistične internacionalne Vas prosijo, da pošljete čimprej svoje zastopnike, ki naj uredijo Vaš pristop k Tretji internacionali.

Zivel delavski razred Francije! — Zivela Komunistična stranka Francije!

ZINOVJEV,

Predsednik Izvrševal. Odbora Komunistične Internacionalne.

Francoska vlada podala ostavko

PARIZ, 12. Vlada zahteva od poslanske zbornice, da se preloži razpravo o interpelacijah glede zunanje politike in splošne vladne politike. Zbornica zavrne vladni predlog s 463 glasovi proti 125 glasovom. Vsled tega je kabinet podal ostavko.

Na predvečer kongresa

STRANKINO VODSTVO IN TAJNIŠTVO SE PRESELILA ZACASNO V LIVORNO

RIM, 13. Strankino vodstvo in tajništvo sta se preselila začasno v Livorno. Tam ostanejo do 13. do 20. t. m. vsled zborovanja strankinega kongresa. Sodrugji in sekcije naj pošljejo morebitna poročila v Livorno, k Pokrajinski socijalistični zvezi.

KONGRESNE PRIPRAVE

LIVORNO, 13. Sinoči in danes je prispelo semkaj že nad 700 delegatov. Vse potrebno je preskrbljeno tudi za posebne odposlance, med katerimi se nahaja precej časnikiarjev inozemskih listov.

Danes zvečer se sestanejo člani Splošne delavske zveze, D'Aragona, Bianchi, Gino Baldesi, zastopniki mladinskih zvez, člani umikajočega se strankinega vodstva Serrati, Genari, Baratonio, Bacci, Regent in drugi. Sodrugji Vogheri je poverjena naloga, da organizira tisk. Različne frakcije obdržijo jutri pripravljala zborovanja.

USTANOVITEV KOMUNISTIČNE STRANKE NA ČESKEM

PRAGA, 12. V Libercu se je vršilo zborovanje socijalnih demokratov češke in nemške levice. Shod se je končal z ustanovitvijo neodvisne komunistične stranke. Vodstvo nemške socijaldemokratske stranke se zama trudi, da bi ohranilo enotnost nemškega proleterijata na Českoslovaškem.

KONGRES ŠPANSKE SOCIJALISTIČNE STRANKE

MADRID, 15. Kongres španske socijalistične stranke se vrši 15. februarja. Na kongresu bosta poročala sodrugja Los Rios in Auguinano, ki sta ravnakar prišla iz Rusije.

Vsled spopada med ravnatelji in delavci so zaprte vse državne tobačne tovarne. Uradniki vseh denarnih zavodov v mestu so proglasili stavko, ker se jim ni nakazalo zahtevanega poviška na plači. Je jako verjetno, da se bo gibanje razširilo tudi na ostala mesta.

Ljudska izobrazba v Sovjetski Rusiji

RIGA, 12. (T.) Dne 31. decembra je priredila komunistična stranka konferenco v Moskvi, na kateri se je razpravljalo o ljudski izobrazbi. V imenu strankega izvrševalnega odbora je govoril Zinovjev in je izjavil, da so vsi sklepi VIII. vruskega sovjetskega kongresa odvisni od ljudske izobrazbe. Prišel je trenutek, ko morajo stranka in vsa strokovna društva stopiti v najtesnejše stike z ljudskim komisarijatom za ljudsko izobrazbo. Naloga komisarijata za ljudsko izobrazbo je, da ustanovi industrijske šole po vzorcu tehničnih šol. Lunačarski je zborovalec orisal vspehe komisarijata za ljudsko prosveto na polju socijalne vzgoje otrok. Komisarijat prosvete je prevzel nalogo, da vzgoji delavce v vseh panogah industrije. Naslednjega dne je otvoril Lunačarski kongres s predavanjem o socijalni vzgoji in je predložil teze sodružice Krupskaje. Litkin je zahteval, da se ustanovi take šole, da bodo otroci v starosti 15 let bili v stanu si izvoliti poklic ali študije, ki odgovarjajo njihovim navram in duši.

KONEC IZJEMNEGA STANJA NA ČESKEM

PRAGA, 12. Vlada je odpravila izjemno stanje, ki je bilo uvedeno v nekaterih okrajih vsled zadnjih komunističnih uporov.

POMLADANSKA RAZSTAVA VZORCEV V PRAGI

PRAGA, 12. Razstava v Pragi, ki bo trajala, kakor določeno, od 23. februarja do 8. marca t. l., se bodo udeležila tudi odposlanstva Amerike, Jugoslavije, Bulgarije, Grčije, Rumunije in drugih držav.

KONEC RUDARSKÉ STAVKE V SLOVENIJI

LJUBLJANA, 11. Deželna vlada objavlja danes zvečer sledeče: »Danes dopoldne se je zgledila pri vodji delne vlade in pri poverjeniku za socijalno skrb deputata rudarjev in je izjavila, da se rudarji danes ob 22. uri povrnejo na delo. Isto so soglasno sklenili rudarji na shodu, ki se je vršil danes ob 17. uri v Trbovljah. V Kočevju so rudarji nastopili delo ob 14. uri.«

STAVKA POŠTNIH URADNIKOV V AVSTRIJI

DUNAJ, 13. (L. W.) Poštni uradniki, ki so vpisani v socijalistični organizacijo, stavkajo po vsej Avstriji. V nekaterih mestih so se pridružili stavki tudi oni poštni uradniki, ki so pristali krščanskih socijalcev. Na Dunaju so skušali vzdrževati poštno službo uradniki-krščanski socijalci pod varstvom množic skupin bivših bojevnikov, toda brez vspeha, ker se nahajajo v stavki vsi pismonošci in poduradniki.

FRANCOZI ROPAJO V ČRNEM MORJU

PARIZ, 12. Iz Carigrada poročajo: Francoska torpedovka »Sagalave«, ki je patrolirala v Črnem morju, da prepreči tihotapljenje orožja, je bila v bližini pristanišča Novorojsk napadena od boljševiškega parnika. — Francoska torpedovka je odgovorila na napad in je potopila ruski parnik.

Francosi in Angličani so se že davno sporazumeli, da bodo ropali in plenili last ruskega ljudstva v Črnem morju. — Hočejo pa prenesti taktiko, ki so jo uporabljali v kolonijah, tudi v Evropi. Angličani so v minulem mesecu decembra zaplenili v Črnem morju italijanski parnik »Ancona«, ki je vozil blago v Sovjetsko Rusijo. Sedaj jih posnemajo Francozi. Ker ni mogla zapadna buržuazija uničiti ruske sovjetske republike z orožjem, se hoče maščevati s tem, da krade ruske prometne ladje z namenom, da povrnejo Rusiji čim večjo gospodarsko škodo. Pride čas, ko se bodo angličani in francoski gospodarji prav bridko kesali svojih junaških činov na škodo proleterijata.

*) V dokaz naj služijo sledeče besede, vzete iz članka »Med revolucionarnim ciklizmom«, priobčen v št. z dne 28. decembra 1921 Serratičevega glasila: ...mi ne predstavljamo pred vsem svetom s svojimi osebnimi nasamih, temveč predstavljamo ves proleterijati!

IZ SOVJETSKJE RUSIJE

OBLETNICA REVOLUCIJE 1905. LETA. XV. obletnica krvavih bojev, ki so se vršili 1905. L. v Moskvi, v delavskem mestnem okraju Presnja (v spomin na to priložnost, imenovanem sedaj Krasnaja (rdeča) Presnja) je bila praznovana 26. decembra p. l. Delavci tovarne Pešercov, ki je bila pred 15 leti središče revolucije, so oklenili, da v spomin junških bojev svojih sodrugov postavijo spomenik in da na prestrcu tovarne Smiit, ki je bila v teh bojih zrušena, zgradijo palačo dela. Temeljni kamni spomenika in palače so bili postavljeni včeraj v prisotnosti sodrugov, ki so preživeli bitko v Presnji in predstavniki komunističnih organizacij in sovjetskega kongresa.

POZDRAV VIII. VSRUSKEMU SOVJETSKEMU KONGRESU.

Revolucionarni odbor Kamčatke pozdravlja VIII. vsruski kongres z željo, da se Kamčatka čimprej spoji s Sovjetsko Rusijo.

KAJ DOBI LAHKO SOVJETSKA RUSIJA IZ KRIMA.

Pod tem naslovom piše »Krasnaja Gazeta« o bogatstvu, s katerimi razpolaga osvobodjeni Krim. V prvi vrsti pridejo v poštev železniški rudniki, kojih žile se raztezajo več desetov vrst v dolžino in širino. Že pred svetovno vojno so služile te žile kot vir surovin za tovarne Tanager, Marijampel in Nikolaj, iz katerih so krile svojo potrebo železa in jekla. Razum tege se dobiva v imenovitih rudnikih tudi mnogo mangana in fosforja, ki sta velikanske važnosti in sta tvorila pred svetovno vojno izjemno količino izdelkov, katere se je izvažalo v ino zemljo.

ZAKLADI RUSIJE.

Pooblaščenec ruskarskega sveta inž. Tatarov je predikal polje živega srebra pri Azovu. Pokrajina, ki vsebuje največ živega srebra, se razteza na desnem bregu Dona. Obračni peski vsebuje mnogo živega srebra. V bližini vasice Krugloje, 7 verst od Azova, se je pred kratkem odkrilo nova mesta z živim srebrom.

DELAVNA FRONTA.

V pristanišču Rostoka se je pospešilo vse priprave, da se začne z popravilnimi deli. Na lice mesta je prišlo že toliko gradbenega materiala, da bodo početkom pomladi že vse ladje popravljene in sposobne za plovo. Množim obratom v Sovjetski Rusiji se je že posrečilo, da so dvignili proizvajanje na predvojnijo stopnjo. Trenutno se nahaja nad 4000 priseljencev iz Amerike na poti v Sovjetsko Rusijo.

MESTO ZAPOROV — DELAVNICE.

Ker se v Sovjetski Rusiji danzadnevno zmanjšuje število hudocelev, vpeljalo se je v vseh zaporih mesta Uglja delavnice, v katerih izdelujejo nekdanji jetniki kmetijsko orodje. Iz Krima se je ravnokar povrnil v Moskvo ljudski komisar za narodno zdravstvo, Senaško. Ta poročja, da je bežiči Wrangel pustil na Krimu izdane medicinske inventar, ki je za Sovjetsko Rusijo in njeno ljudsko zdravje velikanskega pomena. Umikajoči se Wrangelovi vojniki so zažgali le ene skladišče zdravil v Sebastopolju. Krimski prebivalci pravijo, da so po naročilu nekoga angleškega častnika zapalili Wrangelove omenjene skladišče. V posest naših vojakov je prišla tudi cela vrsta popolnoma nepoškodovanih sanitetnih vlakov. To »dščinec« po generalu Wrangelu bomo stavili na razpolago našim delavcem, ki so potrebni odmora in počitka.

KULTURA.

V Moskvi se je vršila konferenca delavcev in kmetov, ki so se posvetovali, da čimprej odpravijo analfabetstvo. Ker je življenjska interesa za vse delavne mase, da se naučijo neписьmni čitanja i pisanja, se mora pospeševati na vse načine obvezno obiskovanje večernih kurzov, ki so namenjeni delavcem in kmetom, da se naučijo pisanja, čitanja in računanja. Garnizija v Novorosijskemu je praznovala 20. decembra lanskega leta zaključek večernih kurzov za analfabete. Spriče dejstva, da so se naučili v teh šolah vsi nekuki vojniki novorosijske garnizije pisanja in čitanja, je zavladalo v mestu nepopisno navdušenje za obvezno obiskovanje šol. Komisarjati za ljudsko prosveto je obelodanil statistične podatke svojega delovanja. Število šol, ki so namenjene ljudski prosveti Sovjetske Rusije in delujejo neprestano v tem oziru znaša nad 97.456.

IZVETJIA POROČAJI. Pri gledališkem uradu ljudskega komisarjati za ljudsko prosveto je bil ustanovljen odtelce za komunistično dramaturgijo, v katerem opravljajo različna dela dramaturgi in umetniki (slikarji, glasbeniki itd.). Radiopolarizatorij v Nizjem Novgorodu je ustanovil odtelce za brezžično telefoniranje in je imel že uspešne poskuse, da stopi v stik z oddaljenimi mesti Sovjetske Rusije.

MAKSIM GORKI OSTATE V RUSIJ.

Sproga slavnega pisatelja je izjavila te dni v Rigu uredniku uglednega letskega dnevnika, da nima njen odtelce nikakršne namene odpreti v inozemstvo, čeravno je preiel mnogo pevalov in raznih učenjakov, med temi tudi od Fritzhofa Nansena. Gorki urejuje sedaj v Rusiji izdaje evlovanje knjižnice.

DELOVANJE ELEKTRICNEGA VLAKA.

19. decembra je zapustil električni vlak že v tretji Petrocgrad, da pripelje v Moskvo zastopnike na VIII. vsruski komunistični kongres.

VELJAVNOST DENARJA SOVJETSKJE RUSIJE V TURKESTANU.

Turkestanska sovjetska republika je izdala naredb, glasom katere se potegne s prvim februarjem tege leta vse banke, katere je izdala prejšnja uprava, iz prometa. Na mesto teh bankovcev se vpelje v Turkestanu novčanice Sovjetske Rusije.

Politični vestnik

Konferenca ruskih kontrarevolucionarjev - menajševikov. Dne 8. t. m. se je v Parizu otvorila konferenca leta 1917 izvoljenih članov ruske konstituanice, katere je bila od boljševikov po njeni prvi in edini seji v mesecu januarja 1918 razpuščena. Večino konstituanice so tvorili revolucionarni socialisti, kateri bodo tvorili tako tudi večino konference. Med omini, kateri so se že našli v Parizu, so Kerenski, Gernov, Minor, Guinov, Gavronsko. Stranko kadetov bodo zastopali na konferenci Makladov, Stranko poslanik v Parizu, Gonovarov in Miljukov, bivša ministra provizorne vlade, Kartonov, Maksodov in Vivaner. V revolucionarni sovjetski se sed med njimi. Njih partiška konferenca bo gotovo veren pendant bruseljski konferenci antantnih državnikov.

Demonstracije komunističnih študentov v Belgradu.

Pred kratkom so se vršile na belgradski univerzi volitve za ustanovitev osrednjega društva visokošolcev. Pri volitvah v odbor so dobili komunisti 319 glasov in demokratsi 309 glasov. Radikalci so popolnoma pogoreli. Vsi led izida teh volitev je bil izvoljen predsednikom osrednjega društva visokošolcev komunist. Po zborovanju so dijaki priredili po mestu demonstracije in vsklikali Sovjetski Rusiji.

Pameten predlog. Liga za človeške pravice v Franciji je predložila Zvezi narodov prošnjo, naj se proučuje vprašanje odprave poročnih listov. Liga pravi, da nasprotni vprašanja polnega lista principov, na katerih stoji Zveza narodov, kaže smotnejše zblizbanje narodov. — Radovedni smo, kaj odgovori nato Zveza narodov. Ta zveza kapitalizma vseh narodov bo najbrže predlog zavrgla kot — utopijo. Predlog Lige za člov. prav. mora uredničiti le komunistični, nikakor pa kapitalistični družabni red. Kako bi meščanske vlade drugače nadzorovale komuniste in anarhiste, ako bi ne bilo poročnih listov.

Domni vestnik

Idrijski rudniki in socializacija

Za idrijske rudnike je v zadnjem času zavladalo med gospodarstveniki čimteljevi Italije precejšnje zanimanje. O živorebrnih rudnikih v Idriji se govori in se več sepeče. Ni čudal Idrijski rudnik je eden treh rudnikov, ki so edini vir živega srebra na celotnem svetu. — Pod avstrijskim režimom so bili idrijski rudniki državna last in tudi danes so oni pod državno upravo, seve italijanski. Toda čuli so se glasovi, da hoče vlada prapusti rudnike pri privatnem podjetju. Stališče komunistov napram taki vladni nameri, ne more biti drugo, kakor to-le: Idrijski rudniki naj se socializirajo, preidejo naj v upravo rudniških delavcev samih ali v roke delavskim združenjam. Ako vlada tega ne dovolj, ne smejo niti delavci prapustiti, da bi bili postavljeni v službo zasebnega izkoriščevalnega podjetja. Tedaj naj rudniki ostanajo še nadalje v državni upravi.

Pečuradni dementi vlado glede pripustitve idrijskih rudnikov zasebni družbi je znan našim čimteljem iz zadnje šte. »Dela«. Radi zanimivosti predmeta probujejmo danes besedilo razgovora, katerega je imel predvečrajšnjem sodružnik »Lavoratorja« z Umberto Bianchijem v Florenci. Umberto Bianchi je eden tajnikov Italijanske splošne delavske zveze. Je dober poznavalec sindikalnih in združinskih problemov, toda v presoji množnosti idrijskih rudniških delavcev bi se mogel motiti. — Da čujemo poročilo »Lavoratorjevca« sodružnika: Umberto Bianchi sem srečal po nekem njegovem sijajnem predavanju na Ljudski univerzi. Opozoril sem ga na razgovor s poslancom Alessandrijem, priobčen v »Lavoratorju«.

— Mislim, da stvar je vredna, da te nadlegujem — sem mu rekel — ker menim, da zavzema veliko važnost za vse. Povej mi, ali ti je znano kaj nadaljnega o vprašanju živorebrnih rudnikov v Idriji? — Iz Idrije mi prihajajo zmeraj kljici rudarjev, ki so pripravljani, bejevati se do zadnjega, samo, da ne pridejo v odvisnost privatne industrije in da dosežejo združno upravo za rudnike. Te sklepe so predložili vladi socializistična deputacija iz Julijske Benčije in zlasti še poslanec Gino Panabianco in sodr. Nazari, glavni tajnik Italijanske zveze rudarskih delavcev.

Vprašanje zavzemanja posebnega političnega značaj, v kolikor so rudarji v Idriji slovenske narodnosti in dajo očitno prednost službi in odvisnosti kake socializistične organizacije, kakor da bi delali v odvisnosti italijanskih kapitalistov.

Seveda, hoteti postaviti italijanske socialiste v zvezo s slovenskimi delavci bi pomenilo hoteti vstvariti dvojni razlog za sovražnosti in konflikte.

— Smatram idrijske rudnike sposobne za združno upravljanje rudnika, take industrijske važnosti? — Idrijski delavci ne namerujejo delati sama v neposredni, popolnoma ločeni upravi. Oni so prosili vlado, da jim dovoli združiti se v Narodni združni konsorcij (Consorzio nazionale cooperativo), kateremu načeljem jaz, ter da bi delali pod obrtnim vodstvom imenovanega konzorcija in z njegovo tehnično in finančno podporo.

— Na kakšni točki se nahajajo pogajanja glede zahteve rudarjev? — Vladi je deslo poleg vprašanja idrijskih rudarjev in onega formalnega našega konzorcija tudi prošnja Družbe v Monte Amiatu za pripustitev rudnikov. Lahko je razumljivo, da bi Družba v Monte Amiatu s pridobitvijo idrijskih rudnikov stremela za tem, da ustanovi nacionalni, in more se reči, tudi državni monopol živega srebra, z ozirom nato, da poleg rudnikov v Monte Amiatu in v Idriji ni na celotnem svetu drugih živorebrnih rudnikov, kakor so onih v Španiji. Zahteva za združno upravljanje stremi torej tudi za to, da prepreči ustanovitev monopola, ki je — naravno — škodljiv za konzumente, poleg tega, da je za zahteva navdahnjena s politično-socialnim namenim usmerjenimi nato, da se delavcem zagotovi same-upravo njih delavnice, ako so oni zato sposobni.

— Ali se mi pred časom govorilo o vladnem monopolu v zadevi živega srebra? — Govorilo se je, ampak mislim, da se bo ta načrt končal tako, kakor vsi monopolistični načrti sedanje vlade. Ne obžalujem Prepračan združnik in socializator, sem sovražnik vseh poročaljev. Država nima obrtnih sposobnosti; ona si zamore in sme zagotoviti lastnine nad večjimi in važnejšimi produktivskimi sredstvi; ampak uprava le-teh ne more niti ne sme absolutno biti »birokratizirana«.

— In kako je zadržanje Družbe v Monte Amiatu namram našemu in zadržanju delavcev v Idriji? — Zagal sem z zadoščanjem, da se je odvnetik Gino Luzzatto, predsednik zasebne družbe v Monte Amiatu pred kratkim izjavil, da bi voditelji Družbe v Monte Amiatu, ne bili nasprotni kakemu združnemu poskusu. Naravno, da ti jaz povem to izjavo brez komentiranja in samo kot kuriozost.

— Hočeš reči, da je taka izjava le maneuver? — Res! Raje bi rekel, da vtegne to biti nova bajka o lisice in o kislom gozduj... Industrijalci so se morali prepričati, da se o izbiri vlade med zahtovo zasebnih kapitalistov in ono proizvajalcev in združnikov (delavcev) ne more dvoliti, ker se vlada zmeraj izjavlja za prijateljico združnostim.

— Potemkaj bi se gospodje Družbe v Monte Amiatu odrekli Idriji... — To mislim in tudi upam. Na vsak način smo mi pripravljani, na borbo, ker je ona potrebna. Mislimo pa, da Družba v Monte Amiatu nima nobenega interesa, da bi nam odrekala pravico, delovanja na združnem polju.

— Kaj predvidevaš ti? — Jaz predvidevam, da končamo mi z zmagov. V tem slučaju bomo mi nudili vladi za Italijo potrebno živo srebro po absolutno primernih cenah in s tem bomo Družbo v Monte Amiatu prepričali ali prisilili, da stori enako, razen, da se za naše ekonomsko odrekanje v domovini oškodujemo v inozemstvu. Na kratko rečeno; z živim srebrom bomo delali politiko dvojnih cen, kakor dela Anglija z namni pri premoğu. Delavsko združnostim, ki ni in ne more biti sila spekulacije, ampak moč urejen in moralne produkcije, ne more slediti po drugih poteh.

— Dovolj mi drugo vprašanje. Si ti razložil ta program osebno Delavskemu konzorciju v Idriji? — Nel! To so pa stvari molki intenziji, ki so se podali na lice mesta ter funkcionarji Rudarske zveze. V najkrajšem času gredo zopet v Idrijo na ogled, in ako se bodo krajevne oblasti, kakor se zdi, upirale propaganđi naših funkcionarjev, se podam sam na lice mesta z drugimi poslanci, z dololočeno namero, da se odločno postavim nasproti tem bedastim prepovedim, proti katerim sem že protestiral v neki brzojavki.

Tako se konča ta zanimivi razgovor. Pribiti moramo, da Umberto Bianchi gleda na vprašanje idrijskih rudnikov z očali italijanskega socializista-reformista. — Delavci v Idriji pozivamo, da se zavedajo svoje važnosti, kot delavci-rudarji in komunisti!

Pismo iz koprskih zaporov

Sodruži iz koprskih zaporov nam pišejo:

Predragi sodruži uredništva »Dela«!

Iz koprskih zaporov Vam javljamo sledeče:

Včeraj, 10. t. m., smo šli kakor po navadi na zrak. Ve-liko nas je in vsaki od nas nosi na prsih rdeči znak. Ker mi smo komunisti! (Trenuce v Koprju to vendar za komuniste, kakor vestel Ne morda za hudocelev, ki se vsobodno kretajo po celotnem svetu in jih družabni red se sili!)

Tako smo bili zopet na prostem, da se navijemo božjega zraka. Med nami je bil tudi sodr. Romeo Derin. V tem času pride naš g. ravnatelj in steče — ne vemo zakaj — imenovanemu sodružju rdeči znak s prsi. Zadeve se še nad njem in mu zagrozi, da ga vtegne takoj v posebno celico. Na to bratstvo potetje jetniškega ravnatelja smo odgovorili vsi, da mi brez sodr. Derina ne gremo v svojo sobo. Naša solidarnost je g. ravnatelja prestavila in on je sodr. Derina pustil pri miru.

Druga člika: Pred par dnevi so bili tukaj fašisti. Ravnatelj jim je takoj dovolil, da se smejo — kolikor njem

ljubo — kinčiti s svojo rdečo-zeleno zastavo. Imeli so vse ekstraj: Dobili so nove postelje, nove skladiče in sploh vse, kar so potrebovali. — Mi nesrečnici pa smo tukaj že mesec, pa še vedno moramo levati na smrdljivih posteljah.

Naj bo našemu ravnatelju pravi ali ne: Mi smo vsi pristi rdeče zastave, kakor moramo tudi biti. Ker proletarci smo, četudi danes še v zaporih. Kot taki kličemo na vse strani.

Velikokrat smo se poskušili z zakonitimi sredstvi: z advokati in s prošnjami. Stopili smo tudi v gladovno stavko. Vse ni nič pomagalo. Vedno se nas je tolžilo s pomilostenjem. (Sodniki namreč vedo, da se nas ne more soditi, ne po človeškem, ne po božjem pravu! Obsođiti bi nas mogli le sleparsko po zakonitem pravu tukajšnjega režima! Toda niti pomilostenja ni od nikoder! Zato zahtevamo danes, da se nas pusti enkrat na svobodo. Družje si ne želimo ničesar.

Zivelo udružuje revolucionarnega proletarijata — Dol s kapitalističnim režimom!

Sodruži v koprskih zaporih.

Odkod tolika brezposelnost? Dva vladna ukrepa sta, ki predvsem povzročujeta in še razširjata brezposelnost v Trstu in Julijski Benčiji sploh. In to zlasti na polju stavbinstva. — Prvi ukrep ustavlja vsa vladna obnovenjena dela. Zasebniki se se morali združiti v konzorcije in sami začeti s popravilnimi deli na svojih porušenihi domovih in poljih. Ti konzorciji so zajemali sredstva iz vojnih odškodnin, katere jim je v početku izplačeval zvezdni kreditni zavod. Temu zavodu pa primanjkujejo danes denarni fondri in zato mu je nemože, da bi moglo redno vršiti svojo nalogo. — Z drugo odredbo ustavljaj vlada vsa svoja javna dela. Zastopniki naših organizacij so vladi predložili nujno potrebno izvrševanje javnih del: obnovitev šol, bolnišnice itd. razdejanih od vojne, popravo cest in poti na dežel, graditev novih prometnih zvez. S temi deli ne bi vlada strela samo veliko v splošno korist, ampak to bi bila najuspešnejša akcija proti naraščajoči brezposelnosti. — V Trstu na pr. bi mogla vlada z gradbo justične palače, dati zaslužka tolikim ljudem, da bi vsaj deloma opravila vladajočo brezposelnost. Vlada se pa ne gane. Posredovanja niso imela dotedaj nobenega praktičnega rezultata. Vlada sama obljublja. — Število brezposelnih narašča medtem danzadnevno, bodisi v mestu, bodisi na deželi. Zasebnaj podjetja in stavbinske zadruge so primorana, da skoraj vsako soboto odpuščajo osebje. — Vlada žene delavce na ceste in v brezposelnost ter vespovedov ustvarja bedo in nezadovolnost. — Nesposobni bi bili oni, ki bi vladi še svetovali, kako in kaj. Brezposelnim delavcem ni s tem nič pomagano. Organizem bi, ki ne more več izvrševati svoje funkcije, naj izgine s površja. Tak organizem je meščanska vlada. Doklej bo še životalna naša vlada?

Pregled posojene državne živine. Tukajšnji magistrat namerja, da bo vršila komisija za končno porazdelitev posojene in v vojni uplenjene živčine živine svoje uprave za Trst in okolice v nedeljo, dne 16. t. m. ob 9. uri predpoldne na Senemem trgu (Rocci), v poslopju javne tehnicne. Magistrat pozivlja vsled tega prizadete stranke, da jim dovolj obloženemu času in na doloženo mesto, da predstavijo komisiji poverjeno jim živino.

Čiščenje stranišč in kanalov. Tukajšnji magistrat opozarja, da je za čiščenje stranišč in kanalov potrebno do-vojenje občinske oblasti. Ta dela sme vršiti samo občinsko podjetje za trebičenje stranišč, ker je ono edino pooblaščen za to v smislu obratnega reda. Proti lastnikom ali oskrbnikom hiš, ki bodo dajali čistiti te naprave brez dvojenja ali po oseh in podjetjih, ki niso v to pooblaščen, bo postopal magistrat najstrože.

NA VSE! Vsi oni, ki imajo z »Delom« opraviti v upravnih zadevah (plačevanje naročnine, obračunavanje za razporedne iztise, tiskovni skled in reklamacije), naj se obrnejo izključno na uradništvo »Dela«, ki se nahaja v ulici Malolica št. 12, dvoličje. V uredništvu naj prihajajo le oni, ki prinajsoj rokopisne ali poročila ali ki želijo od uredništva kakih informacij.

Komunistična frakcija Italijanske socializistične stranke

Pokrajinski izvrševalni odbor komunistične frakcije pozivlja komunistične skupine Julijske Benčije, da sprejmejo kot člane v svojo organizacijo one bivši unitarce, ki so se pomotoma ali iz nevednosti izjavili za Ser-rati-Baratonovo strujo in nečejo štivotaviti komunizma z evlovanje socializma demokratov. Vaak pristop k komunistični frakciji mora biti spojen z izjavo o sprejemanju našega programa brez vsakega pridržanja.

Pokrajinski izvrševalni odbor.

Sodruži, katerim so bile poverjene pole za nabiranje novih pristavev, so naproseni, da jih prinesejo v sedež frakcije.

Vsi komunisti naj nabirajo prispevke za frakcijo, kajti naše vodo delovanje se šteje pričtena po kongresu v Livornu. Pozivljamo sodruže, da žrtvujejo po svojih možnostih za našo frakcijo.

VIŠJI KULTURNI SVET

Vsem podružnicam »Ljudskega odra«

Orednje vodstvo matice »Ljudskega odra« je sklenilo na seji dne 7. t. m. sledeče:

1. Društvena izkaznica za leto 1921, velja 50 stotink.

2. Člani vseh podružnic »Ljudskega odra« so dolžni plačevati poleg podružničnih prispevkov še mesečno 50 stot. v osrednji sklad matice.

Stroški osrednjega vodstva matice so se znatno pomnožili. Pomnožilo se je število podružnic, ki jih šteje sedaj Ljudski oder že 46 in pomnožili so se člani v podružnicah. Poleg tega prihajajo osrednjemu vodstvu matice vedno in vedno nove prošnje iz vseh krajev Julijske Benčije po ustanovitvi novih podružnic.

Kakorokoli so sredstva, s katerimi razpolaga matica za naše razmere nedvomno bogata, ne morejo vsekakor zadostičiti vsem zahtevam in potrebam. Knjiž, brošur in drugih kulturnih sredstev je za naraščajočo potrebo vedno premalo. Ako se hoče zadostičiti vsem tem potrebam, morajo prispevati k temu naši člani. Od tod torej omenjeni sklep.

Zato pozivlja osrednji odbor matice odbore vseh podružnic naj poskrbe, da se sklep urednici. Odbori vseh podružnic imajo nalogo, da sprejemajo od članov zneske za izkaznice in mesečne prispevke za matico ter da odražanjajo redno vsak mesec osrednjemu odboru v Trstu. Poleg navdušenja in kulturnega dela tudi red, ki tvori recino podlago vsakemu resnemu delu.

M. Lovko, tajnik.

Ljudski oder pri Sv. Ivanu priredi dne 16. januarja ob 16. uri v velikih prostorih »Narodnega doma« svoj prvi podučni in zabavni koncert. S tem prvim nastopom hoče društvo zbuditi med ljudstvom zanimanje za svoje kulturno delovanje in običnem zbuditi pogum in vnemo svojih članov za društvo. Radi tega želi podpisani odbor, da bi prireditve vspela čim impozantneje, in vabti vsa bratska društva k obilni udeležbi. Vsporedni prireditve je sledeči:

1. Petje.

2. Igra enodejankaja »Kdo je blazen?«

3. Kupletji, pri katerih sodelujeta Krizman in Mira Golob.

4. Šaljiva postja.

5. Strečolov.

6. Od 21. do 24. ure ples, pri katerem sodeluje domači orkester.

Ljudski oder Barkovlje se zahvaljuje najširšeje vsem sodrugom in prijateljem, kateri so se udeležili naše veseličete pretečno nedelje; posebno pa se zahvaljujemo mladostniškemu odseku iz Rocola, godbi iz Rojana in pevskemu zboru iz Grete za brezplačno sodelovanje v korist naših podružnic.

Odbor.

Ljudski oder v Dekanah priredi dne 16. t. m., ob 15. uri, v dvorani Ljudskega odra v Dekanah letni občni zbor s sledečim dnevnom redom:

1. Poročilo o delovanju Ljudskega odra v Dekanah.

2. Branje in potrditev letnega računa za 1920.

3. Volitev novega odbora.

4. Sprejemanje novih članov.

5. Slučajnosti.

Tajništvo.

Ljudski oder na Kontovljevi priredi v nedeljo, 16. januarja 1921. v prostorih Gospodarskega društva na Kontovlju veseličo s sledečim vsporedom: L. Pl. Zajc: »Slava delu«, moški zbor; 2. E. Adamci: »Rožmarin«, ženski zbor; 3. A. Förster: »Naše gore«, mešan zbor; 4. V. Mirk: »Katicca«, moški zbor; 5. H. Sattner: »Studenček«, mešan zbor; 6. A. Nedved: »Nazaj v planinski raj«, mešan zbor; 7. »Doktor Hribar«, veseloigra v enem dejstvu, 8. »Kmet in fotograf«, komičen prizor. — Pol ure po predstavi ples. — Začetek točno ob 16. uri. — Med posameznimi točkami in pri plesu svira Godbeno društvo iz Proseka. — K obilni udeležbi ujudno vabi odbor.

Za Tiskovni sklad »Dela« in »Radničke Straže«

Za »Dela«:

Verša Ivan L 4—

Nabral sodrug Rudolf Babič v Matuljah L 75—

Skupaj L 79—

Prej izkazanih L 10.682/70

Skupaj L 10.761/70

Za »Radničko Stražo«:

Nabral sodrug Rudolf Babič v Matuljah L 58,—

Ostanek od svote za naročnine »Radničke Straže«, nabrane v Opatiji in okolici L 11—

Skupaj L 69—

Prej izkazanih L 275/30

Skupaj L 344/30

Skupaj za Delo in Radn. Stražo L 11.106—

IZ DEŽELE

GRGAR.

Porušeni domovi in dušni pastirji.

Pri nas so žalostne razmere, kar je znano že marsikomu. Grgar je porušen in razdejan. Dve leti je minulo, odkar se je končala vojna. Imperijalistična vojna, ki je bila sad vseh nacionalizmov, od onega velikih narodov do onega naših domačih patrijotov in narodnjakov: S kakimi posledicami se je završila? Kako dedičino je zapustila nam, ki smo ostali še pri življenju? Vzemimo Grgar! Hiše so še vedno vse razbite, skoki one steno viditi na drugo. Omazani otroci letajo okoli ruševin — zasliša se hrulit podiračih se zidov in streh. Človeka, ki mora preživeti na teh zverinskih luknjah stree groza. — Ljudje pa si ne morejo nič pomagati. 1918. leta so prišli iz begunštva. Stari občinski tajnik je odpovedal službo, nakar smo dobili začasno Franca Zbona do spomladja 1919. leta. Takrat nam je goriški nadškof poslal duhovnika Alojzija Filipuja. Ljudstvo je novega duhovnika takoj izvolilo za občinskega tajnika. Zaupalo je njemu kot dušnemu pastirju. »Ta bo pravično delal, ta bo dober za nas...«, se je silajlo po celi vasi.

Kmalu nato je izdala vlada razglas, da dobijo kmetje podpore, kot predjem na vojno odškodnino, da si popravijo svoja poljstva in polja. Kmetje so se obrnili h občinskemu tajniku. Duhovnik pa je kmetje pogajal proč: »Vi ne dobite, vi tudi ne, vi še manj!« — »Zakaj je ne dobiti?« — »Je niste potrebne, je bil odgovor posvečenega. Seveda gospod duhovnik je bil takrat že malo prjenet. Ko je prišel iz ujetništva, je bil prav dober. Težil je, da mu je tamkaj slo slabo in da je moral tam celo koše plesti. »Jaz vem, kaj je stromoštvo, kolikor bi v mojih modih, bom vsem pomagal,« je večkrat zatrjeval ob svojem prihodu iz ujetništva. Ko so pa prišle podpore, se je zbal, da bi vsajenje zvedeli, za katere kmetje so podpore dolocene. Podpore je duhovnik delil skrivaj. Dal je imenik nekaterih kmetov občinskemu službji z naročilom, da povabi vse napisane k njemu.

Ko pa je ljudstvo zvedelo, se je močno razburilo. Odmervalo je od vespoved: »Dol skuratom! On si sposoben niti za past koze, ne da bi pasel še duše!« Ubogi ljudje iščejo še danes svoje podpore: begunske, vojaške in navadne podpore. Vaščan Anton Pavšič je šele sedaj dobil svoje pristojbine. Denar je tšćal pri g. kuratu. — Tako opravljajo naši duhovni službo občinskega tajnika. Za njih drugo, sveto službo — nam seveda ni dosti mar.

Kongresi Italijanske socialistične stranke

od leta 1892 do danes

Po kongresu v Genovi (avgusta 1892), ki se je vršil v dvorani »Sivoria«, in na katerem so se socialisti odcepili od anarhistov, se je stranka sestala: v mestu Reggio Emilia (septembra 1893), v Parmi (januarja 1895), v Florenci (julija 1896), v Bologni (septembra 1897), v Rimu (septembra 1900), v Imoli (septembra 1902), v Bologni (aprila 1904), v Rimu (oktobra 1906), v Florenci (septembra 1908), v Milanu (oktobra 1910), v Modeni (oktobra 1911), v mestu Reggio Emilia (julija 1912), v Anconi (aprila 1914), v Rimu (septembra 1918), v Bologni (oktobra 1919). Prihodnji kongres v Livornu, ki se vrši od 15.—20. t. m. bo 17. odkar so se socialistične falange strnile v stranko.

Da moremo sintetično (sestavno) podati zgodovino politične delavnosti ISS, je dobro, spominjati se glavnih sklepov, ki so bili sprejeti od raznih kongresov.

Perioda, ki poteka od 1892. do 1915. l. kaže kritični razvoj socializma v Italiji. Stara delavska stranka, demokratična, antiklerikalna, večidel masonska, določa polagoma svojo razredno smer. Potom marxistične kritike postaja italijanski socializem razredna stranka in opredeljuje svojo politično vsebino s diferenciacijo svoje delavnosti od one posebne, ki je lastna sindikatu. In v programu, formuliranem v Genovi (1892. l.), se je utrdil funkcijski značaj nove politične stranke:

»Upoštevajoč, da so v sedanjem družabnem redu ljudje prisiljeni živeti v dveh razredih: z ene strani izkoriščani delavci, z druge kapitalisti posestniki in monopolizatorji družabnega bogastva;

da medse obojega spola, vsakega poklica in razmerja, tvorijo radi svoje ekonomske odvisnosti, proletarijat, prisiljen v stanje bede, manjvrednosti in tlačanja;

da naj vsi ljudje tekmujejo po svojih močeh, da vsvarijo in vzdržujejo blagor, katerih prvi je družabna gotovost eksistence;

priznavajoč, da sodobni ekonomsko-socialni organizmi, zavarovani od današnjega političnega sistema, predstavljajo nadvlado monopolizatorjev družabnih in naravnih bogastev nad delavskim razredom;

da delavci ne bodo mogli drugače doseči svoje osamosvojitve kakor potem socializacija proizvodnih sredstev (zemlje, rudnikov, tovarn, prevoznih sredstev: železnice, paroplove itd.) in potom družabne uprave nad produkcijo;

smatrajoč, da se takšen končni cilj ne more doseči kakor potem akcije proletarijata, organizirane v »razredno stranko«, neodvisno od vseh drugih strank, ki se izražajo v dvojnem stališču:

1. v »borbi delavskih slojev« za neposredno poboljšanje delavskega življenja (urniki, mezde, tovarniški pravilniki, itd.), borba, ki pripada Delavskim zbornicam in Obrtnim in profesionalnim zvezam;

2. v »širši borbi, umerjena na osvoboditev politične oblasti« (država, občina, javne uprave itd.) v svrhu spremenitve te oblasti iz orožja tlačanja in izkoriščanja, kar je danes, v orožje za gospodarsko in politično razlastitev vladajočega razreda;

sklenejo italijanski delavci, ki so si postavili nalogo osamosvojitve lastnega razreda: da se združijo v »stranko«, obrazovano po gori razvitih načelih.

Ta program je ostal 17 let nespremenjen in je bil pozneje modificiran na bolognskem kongresu (l. 1919.) v obliki in bistvu, da ga more vsak spoznati iz stranke izkaznice, na kateri je ponatisjen.

Ampak poglobljena politična akcija stranke je bila ona na parlamentarnem polju. Ni tu mesta, da bi pretresali, kako škodljivo je razvoju socialistične akcije prenapeta parlamentarna politična delavnost naše stranke, in katera je — z ozirom na proglašeno sindikalno apolitičnost — prinesla v Italijo sindikalistični kal. Ako se ta kal ni ukoreninila radi neizogibnih zgodovinskih razlogov marxistične kritike, je to bilo še zbog pčile in pomanjkljive kritične vsebine teoretikov italijanskega sindikalizma. — V Reggiju Emilij (1893) se proglašala intransigentnost v političnih in upravnih (državnozbornskih in občinskih) volitvah in se zavračajo »one kombinacije in oni kompromisi, kateri — četudi vpoštevajoč lokalne razmere — morali bi zmanjšati načelnost in zadržanje stranke same, ali biti v nasprotju z njo.« Ampak na parmskem kongresu (1895) »se pripušča svobodo udeleževati se volitev v priloge kandidata, ki bi dajal resno zaupanje v svobodoljubne namere.«

V Bologni (1897) se z 123 glasovi proti 66 odbija predlog za absolutno intransigentnost

in z 797 glasovi proti 90 se odobri oni čisti in priprosti predlog, ki je za obdržanje v Florenci (1896) sklenjene taktike in kateri povsem ponavlja ono kar je bilo tozadevnega sprejeteja v Reggiju in Parmi:

»Kongres sklene, da se bodo socialisti udeležili političnih in upravnih volitev kot ločena in posebna stranka, ki bo postavila svoje lastne kandidate v čim več volilnih okrožjih in občinah, ne da bi se udeležila volilnega delovanja nobene frakcije meščanske stranke, pripuščajoč svobodno, da se stranka po odločitvi krajevnih in deželnih skupin udeleži volitev v priloge kandidata, ki izjavlja, da ga sprejme in da se bo bojeval za minimalni program socialistične stranke in kateri pripada kaki politično organizirani stranki.«

Taka odločitev zbljuje socializem demokraciji, sprejema najbolj nebrzdani oportunitizem, utrja blokardne združitve (z meščanskimi strankami). Odkler ni bil na rimskem kongresu (1900) sprejet sledeči dnevni red, ki ne potrebuje pojasnil, ker ta predlog kaže prozorno, kako se je stranka v svoji taktiki izrazila:

»Glede volilne taktike povdarja kongres svojo vero v osnovne strankine principe: v razredni boj in socializacijo produkcijskih in izmenjalnih sredstev in povdarja, da se v volilnem boju — četudi vpoštevajoč posebni način, po katerem se bojuje — mora zmeraj in povsod delati čisto socialistično propagando, z razširjanjem in pojasnjevanjem teh principov; vpoštevava različnost političnih, ekonomskih in moralnih pogojev, v katerih živi proletarijat Italije;

proglašajo polno avtonomijo okrožnih organizacij, da delajo pogodbe s strankami skrajne leve in izjavlja, da so stranke v vodstvu dolžne upreti se bojnim metodam, ki so očividno neprimerne za strankine cilje in za nerazvite krajevene razmere stranke.«

V Imoli zmagujejo še vedno reformisti z dolgim predlogom, v katerem so med drugim utrjene... neumnosti te-le vrste: »Kongres potrjuje, da je strankina akcija reformistična, ker revolucionarna in revolucijemarna, ker reformistična ali: strankina akcija je enostavno socialistična...« in v rhu tega se odobri še zadržanje parlamentarne skupine, kateri je dovoljena najabsolutnejša akcijska svoboda:

»... kolikor je kolebljiva in čestokrat ne- liberalna akcija sedanjega vladnega kabineta še tako obžalovanja vredna; izjavlja kongres, da je podpora dana kabinetu od naše parlamentarne skupine doseglja obrambo razvijajočih se proletarskih organizacij proti možnemu povratku reakcije in odobrava delovanje socialistične parlamentarne skupine ter poziva slednjo, da si v parlamentarnih vprašanjih napram vladi in drugim strankam ohrani najabsolutnejšo svobodo;

opozarja, da so vse koalicije z neproletarskimi razrednimi strankami slučajne in prehodne potrebnosti in morajo biti sklenjene iz razlogov očitne prednosti za stranko in z zavestjo njih gotovega usodnega razpada v bodočnosti;

želi slednjč, da bi zopet potrjena enotnost stranke zaznamovala novo in plodovitejšo ero, na propagandnem in na polju socialistične propagande.«

Opazja se, da je »edinost« stranke zmeraj služila za kritje programatičnih in taktičnih pogršk stranke same. In da se ohrani to proketo edinstvo, ki je poglavitni razlog neplodovite neutralnosti, so zmeraj prihajale na dan posredovalne, spoprijaznevalne in uspalvalne struje. Včeraj so se imenoval »internacionalistične«, danes se imenujejo »centristične«. Jutri? Samo, da ne prevladajo srednje struje, ki so se že pokazale v naših disorientiranih falangah. — V Rimu (1906) se odobri integralistični sklep proti onemu sindikalističnemu in onemu intransigentnemu.

Na sledečem kongresu v Florenci (1908 l.) se je večina izjavila, da so v principu in metode socialistične stranke nerazdružljivi z doktrino in prakso revolucionarne sindikalizma;

in vpoštevajoč, da stavka v nacionaliziranih ali municipaliziranih podjetjih ne predstavlja borbe proletarijata proti zasebnemu kapitalističnemu podjetju, ampak suneč ene delavske kategorije proti kolektivnosti, je raditega vseh stavke težak;

smatra, da se iz takih razlogov »mora uslužbenec javnih podjetij svetovati, da ne proglašajo stavke, ako ne iz silnih motivov in kadar je že vsako drugo sredstvo odreklo.«

Na žena mati in sicer od 18. do 40. leta. Učenjaki, ki se pečajo z družabnim življenjem in zdravstvom, so preštudirali tudi poje manje porodov in kulturnih deželah. Ne le na Francoskem, kjer je v navadi, da imajo zakonce le po dva otroka, v mnogih slučajih niti dva ne, ampak sedaj tudi v Nemčiji, Angliji in nekaterih drugih evropskih krajih se opaža znatno poje manje porodov, dasiravno število porok ne nazaduje. Tudi v ameriških mestih je vedno več zakoncev, ki imajo le po enega ali dva otoka. Zastopniki sedanjega reda so v skrbeh, ker se narodi ne množe več tako, kakor prejšnje čase. Statistik Fahlbeck trdi, da bo sistem dveh otrok že v 77 letih zmanjšal število prebivalstva za polovico, kar smatrajo meščanski socijologi za nesrečo. Dalekovidnejši socijologi pa pravijo, da je nazadovanje rojstev napredek. Trdijo namreč, da se mora nadomestiti preobljudenost z manjšim, toda boljšim človeštvom. Ravnanje po svetopisemskem besedilu: »Bodite rodovitni in množite se« je vedno imelo za posledico velikansko umrljivost otrok. Če zmanjšuje kulturni napredek umrljivost otrok, potem pač ni potrebno večje število rojstev, da se človeštvo sorazmerno pomnožuje.

Znani socijalni higienik dr. Grothiar pravi, da je bilo v prejšnjih dobah potrebno imeti mnogo otrok, ker je poginjalo mnogo

Na zaključku kongres predvideva, da bo služil kot podlaga politične akcije v parlamentu minimalni program.

V Milanu (1910) in v Modeni (1911) sta bili odobreni še dve reformistični resoluciji. V Modeni je bila sprejeta resolucija predložena od Trevesa, ki se pod vplivom tripolitičanske ekspedicije končuje že radikalno in v kateri je med drugim — rečeno:

Kongres smatrajoč končno, da bi bilo praktično »absurdno, moralno pa nemogoče, vspesno protestirati proti novi kolonijalni norosti in istočasno sklepati sporazume z vlado, ki je vendar agent kolonijalnih podjetij, kakor je tudi njih najneposrednejši odgovorni činitelj;

izraža mnenje: da socialistična parlamentarna skupina ne more in ne sme več z lastnimi glasovi, sistematično podpirati sedanje vlade.«

Internacionala

(Delavska himna).

Vstanite sužnji iz prokletstva,
prezirani od vseh gospod!
Zdaj stara pravda, pravda sveča,
nas kliče v boj od vsepovsod.

Ves svet nasilja razrušimo
do osnovanja, — a potem
mi naš, mi novi svet zgradimo:
svet bratstva in svobode vsem!

In to naj bo poslednji
odločilni naš boj, —
za Internacionalo
sleherni trdno stoj!

Nikdo ne da nam odrešenja
ne carji, kraji in ne bog;
osvoboditev iz trpljenja,
je delo naših lastnih rok!

Uničimo z roko umelo
ta jarem, ki nas vseh tišči —
Zdaj kujte brajre, kujte smelo
človeštvu lepše, srečne dni!

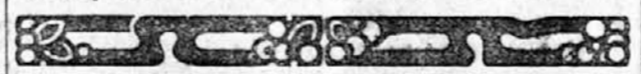
In to naj bo poslednji
odločilni naš boj —
za Internacionalo
sleherni trdno stoj!

Trpinom zemlja nam na veke
po stari pravdi spada vsa...
Hajd v boj vsi s praporom razvitim:
naj stara pravda obvelja!

Ko vse lenuhe, parazite,
trinoge vse, sred sluz in psov
raznesemo mi z bliskom, gromom,
ne bo več solz in ne okov.

In to naj bo poslednji
odločilni naš boj —
za Internacionalo
sleherni trdno stoj!

Pričujoči prevod bojne pesni Komunistične internacionalne, katerega so oskrbeli slovenski rdeči gardisti v Rusiji, je bil prvkrat objavljen v Moskvi, 1918. leta. Pesem je prevedel tudi sodrug Franc Albrecht in Ljubljani; ta prevod pa ni bil še nikjer probočen. Ponosni smo, da zamo-remo kot prvi ustreči našemu delavskemu narodu z dobrim prevodom ruske revolucionarne himne. Upamo, da bo ta proletarska pesem našla med našimi sodruzi večji odmev, kakor v »Delu« že probočena »Internacionala«. S slejnjjo imamo komunistična marseljske skupno melodijo, njen duh pa je za mentaliteto našega delavnega ljudstva prikladnejši.

Demokratična politika stranke je morala nepopravljivo dovesti naše vrste do poraza. — »Giolitizem« je bil okužil do mozga naše parlamentarce in naše voditelje. Ampak pogumna opozicija mladih proti nameravanemu atentatu na našo stranko, je zmagala v Reggiju Emilij (1912), kjer je z 12.556 glasovi vspela Mussolinijeva resolucija, resolucija,

ki je zahtevala izgon Cabrinija, Podrecca, Bissolattija in Bonomiija.

»... potrjajoč predvsem osnovno idejo razrednega boja, kot teoretično podlago in kazipot vsakega socialističnega gibanja;

vpoštevajoč, da socialistična stranka po svojem revolucionarnem bistvu ne more biti drugo kot stranka gibanja in vzgoje, nikdar vladna stranka;

in proglašajoč za logično kontinuiteto in bojno vspesnost stranke kot neobhodno potrebno, da se napravi konec s sistemi avtonomij s tem, da se od kongresa novoizvoljenemu vodstvu zaupa tolmachenje in izvrševanje lastnih sklepov »ter izjavlja, da je s principii, metodami in cilji socializma nezdržljiv obstanek v stranki onih ljudi, ki so za udeležbo socialistov na vladi, in vseh onih, ki soglašajo z idejo nove demokracije, stremече na sodelovanje razredov na politično » ekonomskem polju in kateri so vselej odobravalii sedanje kolonijalno » vojaško podjetje;«

izjavlja: »da je resničnim socializmom in interesom proletarijata vsaka podpora vladam, nasprotna, proglašajoč za stranko pravico zahtevati od vseh svojih članov, vključno poslancev, da se strogo ravnajo po kongresnih sklepih, in ko povdarja »antimonarhični značaj stranke, določa, da se v bodočih političnih volitvah mora slediti intranzigentni metodi, kot logičnemu in potrebnemu zaključku iz ideje in prakse razrednega boja, ki ne dopušča interesne solidarnosti med obvladanim in vladajočim razredom in vsled tega predpisuje za prihodnje volitve v vsakem volilnem okraju, lastne kandidate članov stranke pripuščajoč strankinemu vodstvu možnost, da pooblasti sekcije, za udeležbo pri volitvah tudi v priloge drugim strankam...«

V vprašanju volitev se revolucionarna orientacija stranke pokazuje jasnejše v Anconi (1914), kjer sprejeta resolucija proti masoneriji očističuje stranko onih elementov, ki so v vzajemnosti s plitvim, koncilijantnim in antiproletarskim reformizmom korumpirali stranko.

Sedaj smo pa na predvečer evropske vojne, v poletju 1914 leta.

Druga internacionala se je razbila na prvi mah.

Socialistične stranke se nacionalizirajo, se oddaljujejo od mas, postanejo sotrudnice meščanskih držav v vojni. Začenja se oni veličastni proces diferenciacije med socialisti in komunisti, ki je v Italiji še počasen, ker je naša stranka z različnih razlogov bila — razen v nekaterih kratkih in neznatnih nedostatkih — proti vojni. V Kientalu in Zimmerwaldu se je začela svetovna proletarska revolucija. Iz Kientala so izšli pionirji ruske revolucije. In resolucija Gennarija, predložena na kongresu v Rimu (kongres... pri zaprtih vratih) za časa divjanja vojne — četudi je bila malo pomirjevalna — pravi, da je italijanski revolucionarni socializem razumel kot prvi med prvimi važnost proletarske revolucije in pokazuje popolno soglašanje večine italijanskih socialistov z duhom prvih ruskih komunističnih revolucionarjev: »XV. kongres povdarja glede zadržanja italijanske socialistične stranke v današnjem narodnem in mednarodnem položaju, nanašajoč se na doktrino, socialistični duh in na sklepe internacionalnih kongresov:

1. Sedanja vojna izhaja kakor vse moderne vojne iz kapitalističnega načina proizvodnje, ki silijo na pridobivanje novih trgov, na kolonijalna podjetja in temu odgovarjajoči imperijalistični politiki.

2. Vojna je nesposobna da radikalno reši od nje same postavljena ali izvana vprašanja, za katere ima zmeraj sentimentalna in ideološko upravičevanja. Ona prav nič ne bo rešila narodnih vprašanj (spremenljivih, negotovih, medseboj si nasprotujočih), toliko manj nas dovede do pravičnega in trajnega mira. Narodna vprašanja bodo premagana, bolj kakor rešena, le s socialističnim principom samoodločbe, uporabljenim v vsakem trenutku, v vsakem času. Tako bo pravični in trajni mir mogoč samo z ekonomskim mirom in pravom, t. j. s prihodom socializma.

3. V socialistih je domovinsko pojmovanje premagano; oni postavljajo na mesto nacionalnega solidarizma med izkoriščevalnimi in izkoriščanimi razredi ene same države v sovrštvu z drugimi državami, internacionalno solidarnost razreda razširjeno na svetovni proletarijat, ki je združen proti meščanskim izkoriščevalnim razredom.

Povdarjajoč revolucionarni značaj, ki je neodvisen od socialnega gibanja katesisbodi meščanske struje, izjavlja XV. socialistični kongres, da bo uredil svoje delovanje po naslednjih pravilih:

1. Razvijati vsakoršno stremeljenje, ki meri na to, da se vspostavi internacionalne odno-

šaje med strankami in socialističnimi skupinami, ki ne poznajo nikakega premirja z vladajočimi razredi, brez predodgovor, ki zamo-rejo opravčevati ali povzročiti nadaljevanje vojne.

2. Napenjati vse sile v svrhu preprečenja delovanja za udušitev ruske revolucije (ali kateresibodi akcije, katera se bi začela v kaki državi), da se polasti potom revolucije politične oblasti, s programom neposrednega mira in razlastitve kapitalistov. Na ta način bo v okrilju stranke pripravljen, da izkoristi vsakoršni vzrok oslabiljenja vladajočih razredov in vzbudi, ojači in vodi proletarske sile.

3. Socialistična akcija se mora razvijati izključno na polju razredne borbe. Obsoja radi tega vsakršni poizkusi sodelovanja z meščanskimi strankami, naj si bode na političnem ali parlamentarnem, gospodarskem ali katesisbodi predstaviteljskem polju.

4. Stranka se mora izogibati vsake, tudi dozdnevne solidarnosti z državo in meščanskimi ustanovami, katere hočejo vzdrževati sedanji neznanost, po vojni povzročeni položaj. Nadalje obsoja vsakoršno udeležitev pri komisiji, katera (kakor ona po vojni) je sklenila, da brani in podpira meščanski red. Vodstvo bo določilo v tem oziru natančne določbe in izvedbo istih.

5. Proglašajo izključenim iz stranke in vsake socialistične ustanove onega,

a) ki izkazal čast monarhističnim ustanovam;

b) ki bi se udeležil patrijotičnih manifestacij in nacionalne solidarnosti;

c) ki bi uravnal svoje obnašanje v smislu sodelovanja z meščanskim razredom;

d) ki bi dal sporazumom in zmožnostim meščanskih predstavnikov prednost pred resnično napredujočo udeležitvijo mas pri vodstvu lastnih borb.

6. Slednjč sklene, da posveti vse sile in delovanje strankine propagande in organizacije v svrhu:

a) ojačanja vsaki vojni nasprotne akcije in v svrhu posepešanja mira, neodvisno od teža-koč in strategičnega in vojaškega položaja;

b) v svrhu sporejanja in vodstva morebitnih manifestacij vsled nezadovoljnosti, katere naj se napelje v maksimalni program razlastitve meščanskega kapitalizma.

Bologna, ki je prišla navedenega leta, nam je govorila glasnjejo besedo. Toda ni prodrla nesoglasja v Rimu. Proces pojasnjevanja (torej razkol) med socialno demokracijo in komunističnim principom se ustavlja pri nas, in škodo zakasnitve vidi oni, ki jo »hoče« videti. Antibelicizem ne more služiti kot unitarski cement stranki, katera »mora pripravljati« revolucionarno dejstvo. Vojna je velik zgodovinski dogodek, toda enostaven dogodljaj. Toda dogodljaji ne tvorijo zgodovine. Morda pripravljajo pečat zgodovinski filozofiji in morali.

Ni vojni dogodljaj, ki more diferencirati komunistični program od neposrednih socialnodemokratičnih uresničenj. Ta dogodljaj »more« biti povod k diferenciaciji: in tako je bilo v Franciji, Nemčiji in drugod. — Diferenciacija se dogodi ob valutaciji zgodovinskih položajev, »ki se neprestano ponavljajo«.

In razjasnitev, ki ni prišla včeraj, pride jutri.

Je to neizogibno, je to potrebno.

(Po R. Griecu Pomaričiju.)

MLADINSKI VESTNIK

Ljudskim odrom!

Provizorični odbor zveze mladinskih komunistov v Trstu je dovršil svojo nalogo: ustanovil je v kulturnih kroških združenja komunistične mladine. Preostaja še najna potreba, da se ustanovi tudi v Ljudskih odrih taka združenja. Radi tega pozivljamo vodstva slovenskih komunističnih Ljudskih odrov, da začnejo v to svrhu najintenzivnejšo propagando med mladino in da nam javijo pravočasno dan sestanka in svrhu ustanovitve združenja komunistične mladine.

Provizorični odbor ima svoj sedež v mladinskem komunističnem krožku, Delavska zbornica, Trst.

Ker se bliža dan kongresa komunistične mladine, se mora čimprej ustanoviti v Ljudskih odrih združenja komunistične mladine, da bodo tudi ona zastopana na mladinskem kongresu.

Ponavljamo ta poziv na vodstva Ljudskih odrov Trsta in okolice, da pospešijo z delom in da uresničijo ta načrt.

Provizorični odbor zveze komunistične mladine v Trstu.

Družabne razmere in poje manje porodov

Statistika, ki jo je sestavil dr. Simon v Nemčiji o porokah in rojstvih, izkazuje, da je bilo leta 1919 v Prusiji 527.200 porok, leta 1913 pa samo 323.700; drugič, leta 1919 je bilo v Prusiji 800.000 rojstev, medtem, ko jih je bilo leta 1913 nad 1.200.000. Leta 1913 je bilo torej okoli 200.000 manj porok toda 400.000 več rojstev, kakor leta 1919. Ako se bo to merilo nadaljevalo, prorokuje dr. Simon izumiranje nemškega naroda.

Pojemanje porodov se je opažalo v raznih industrijalnih državah že pred vojno, posebno v Franciji. Francoski državniki in meščanski socijologi si belijo glave, kako bi uvedli obligatno materinstvo. V sedanjih družbi pomeni nazadovanje rojstev propadanje države. Da se temu odmore, vrše propagando proti omejevanju rojstev, materam pa dajejo prentije, bolniško oskrbo itd. Uspeli pa so neznatni. Zato naj bi se po njihovem mnenju uvedlo obligatno materinstvo. Njihov argument je, da kakor morajo služiti državi vojaki, tako bi ji morale služiti tudi žene z materinstvom, da bi se ljudstvo ne skrčilo, nego pomnoževalo. Vsled tega so mnenja, da bi morala biti vsaka francoska za zarod sposobna

ljudstev vsled lakoti, kužnih boleznih in v vojnah. Če se je hotelo človeštvo ohraniti in množiti, je bilo potrebno v družinah veliko otrok, da so vsaj nekateri ostali. Takrat so na svetu vladale še primitivne, agrarne razmere in odgoja in preskrba otrok ni povzročala tistih težav kakor danes, posebno v industrijskih mestih. Ljudstvo se še vedno zelo hitro množi v državah, ki so še primitivno agrarne, kakor n. pr. Rusija, kjer je mnogo otrok še vedno blagoslov za družino. Odreja otrok na kmetih ni dajala starišem nikakih posebnih skrbi. Kakor hitro so nekoliko odrasli, so jih že porabili za kaka manjša dela na kmetiji in tako so bili starišem le v pomoč. Čim več otrok je bilo za delo, bolj je prosperala kmetija.

V takratnih razmerah se žene niso mogle, niti se niso brigale, da bi se vdeleževale kulturnega življenja. Matere so posvečale ves svoj čas odgoji otrok in gospodinjstvu. V današnjih časih so drugače razmere in zaradi teh razmer nazadujejo rojstva.

V nasprotju s prejšnjimi časi stane odreja otrok v sedanjih kapitalističnih družbi jako mnogo in je spojena z velikimi težkočami; celo agrarno prebivalstvo ni mnogo na boljšem v sedanjem času od delavskega prebivalstva v mestih, razun, kot že preje omenjeno, v strogo agrarnih državah, kjer so velike družine v korist nji sami. Zelja po zmanjševanju

vanju porodov je torej nastala potom popolnoma naravnega procesa. Tudi tukaj se potrjuje Marxov nauk, da ima vsak družabni red svoj obljudovalni zakon. Prej, v časih fevdalizma, je bilo mnogo otrok blagoslov, danes pa so otroci starišem veliko breme, posebno delavskim. Tako se razlaga nazadovanje porodov. Ne veliko otrok, od katerih jih polovica pomrje predno dorastejo, ker jih matere ne morejo primerno negovati, marveč manj otrok, ki se lahko skrbno odreja in ohranjajo krepki in zdravi, je ideal sedanjih in bodočih rodov.

Vse propagande za preprečevanje materinstva ne bodo priklicale nazaj tistih številki porodov, ki smo jih imeli v preteklosti. Velike delavske družine so sicer blagoslov za tovarnarje, ker jim nudijo cenene delavski material, so blagoslov za militaristično državo, ker lahko črpa iz velikih družin milijonske armade, toda ljudstvo samo mora živeti v pomanjkanju. Ruski carizem ni štedil z ljudmi v vojnah, ker so carski gospodje ministri in generali vedeli, da se rusko ljudstvo hitro množi. Čemu bi se potem gledalo na par milijonov ljudi več ali manj, če poginejo v vojnah ali vsled epidemične bolezni.

Ravno to ubijanje ljudi na debelo je prineslo materam v Nemčiji in Franciji vprašanje, počemu prizadevanje za večji vpra-

še se ima uničiti v vojnah? Ta vprašanja sicer ne pridejo v poštev pri primitivnem žensstvu, pojavljajo pa se pri naprednejšem žensstvu med vsemi narodi.

Ravno to velja za delavske družine. Matere se vprašujejo, čemu veliko otrok, če bodo morali vsi delati v tvornicah dolge delovne ure pri napornih delih za male plače. Manj otrok, da se jih ložje pravilno odgoji in se jih izuči v kakem poklicu, da ne bo njihova borba za vsakdanji kruh tako težka, kakor so jo imeli stariši. Taki nazori spremljajo vse delavske družine, ako je mednje količkaj zašel moderni duh.

Razmere, sedanjih družabni sistem je torej tisti faktor, ki je odgovoren za poje manje porodov. Niti cerkev, niti uradna propaganda ne bo preprečila tega zniževanja rojstev, ako ne bo pri tem tudi skušala, da tvede boljše življenske razmere med delavsko ljudstvo. Kakor ni sedanjih sistem sposoben, da bi znal in mogel pravilno rešiti druge važne probleme, ravno tako ne bo mogel rešiti tudi tega. Propaganda in prepovedi niso viri, iz katerih bi mogli stariši črpati sredstva za odgojo, preskrbo in zdravstvo otrok. Socializem bo rešil delavsko ljudstvo odvisnosti od tovarnarjev in profitarjev in s tem bo ustvaril pogoje, da otroci ne bodo več breme, nego resničen blagoslov za stariše in družbo.

O Sovjetskoj Rusiji

Spisao GEORGE BRANDES

Ako bismo si stavili u ovim danima, kad su važni događaji sakriveni u oblacima prošote i dimu laži — pitanje: »Koji su od mnogobrojnih događaja, što okupljaju um čitačke publike, ne samo korisni, već i odsudni za sadašnjost i budućnost?« — odgovor bi mogao biti od prilike ovakav:

Odsudnoga značaja je činjenica, da su poražene sve vojske, koje su saveznici — bez formalnog otvorenja rata — opremili, opskrili časnici, oružjem i municijom i pustile na rusku republiku, nadajući se, da će na taj način srušiti rusku vladu. Ovo vrijedi najprije za vojsku Denikina i Judeniča, zatim Kolčaka i Wrangela. Odsudnog značaja je i sljedeće: dok engleski i francuski državni pokazuju izvanrednu nadutost, koja odgovara njihovoj nesposobnosti i postrješnim računima, dok su Njemačka i Austrija prisiljene uručiti uzde uprave neiskusnim ljudima sa vrlo sumnjivim sposobnostima, ljudima, koji se svakako moraju suočiti sa teškim gospodarstvenim i političkim prilikama, — dotle ruskim građanskim stvarima ravna neprijeporni genij Lenin, koji vješto bira svoje ciljeve i srestva, i protiv kojeg novine ništa drugo ne mogu naći, do li jedino to, da je njegovo pravo ime Uljanov; njenim vojnim stvarima ravna drugi jedan genij — Trocki, koji je stao na čelo ruske vojske u trenutku, kad je ova bila sasvim poražena, posvema istrošena i željna jedino mira, te koji je počeo od samog dna i kao da je upravo iz ničesa stvorio vojsku, koja je snažnija od svake druge vojske. A štampa svijeta ne može izmisliti oštrije oružje protiv njega, do li jedino to, da je njegovo pravo ime Braunstein.

Svjetska štampa je uvijek ogromna sila, ali kad počinje uživati u dosjetkama i otkrivanju pseudonima, onda ona postaje upravo neodoljiva. — Prem ne u istom smislu, kako je neodoljiva vojska ruske republike.

Nakon čitavog niza poraza — morat će saveznici pokušati nešto drugo. Do sada se saveznici mogli pohvaliti jednom svojom pobjedom, a ta sastoji u tom, što je blokada Sovjetske Rusije prouzročila glad, kojom se može isporučiti jedino glad u Austriji, i što se je proširila pošast, koja uzimlje strašne žrtve, dok pomanjkanje prevoznih srestava čini nepristupačnima sva vrela velike republike.

Reakcija nema nijednu glavnu ideju. Ona ali ima veliki temeljni osjećaj, koji okuplja cijelu dušu natražnjaka — a to je strah. Strah, da se ne bi revolucionarne ideje proširile iz Rusije u Aziju i Europu.

Koalicija protiv revolucionarne Rusije je nalik u velike na koaliciju protiv revolucionarne Francuske, koaliciju, koja je bila stvorena pred 130 godina. Ona je ali učinila više štete općenitom blagostanju, jer je više, nego što drugo, uzrok velikoj skupoci (koja ni danas ne popušta), pomanjkanju goriva i stanova te svojoj strašnoj mizeriji ljudskog roda. Svi uzroci, koje se stalno navadja, da se objasni bijedu, nakon takozvane obustave rata, ne znače skoro ništa, kad ih se isporodi sa ljudskom vanjskom politikom zapadnih sila. Ova je politika onemogućila obnovu trgovine i prometa, uspostavu i poboljšanje prijevoza. Ona je prouzročila sistem stalno rastućih poreza i kočii svaki mirovni čin. A sve to teži nama svima, ali se najoštrije osjeća kod najvećeg naroda u Europi, koji broj preko 150.000.000 ljudskih bića. Dapače i najveći vikači u prilog onoga, što se nazivlje civilizacija, neovisnost i pravda, moraju razumjeti, da glad u Rusiji neprestano povećava bijedu u Njemačkoj i Austriji. Prema tome, ono, što je potrebno politički, ne sastoji u šiljanju nešto hrane na jug, ili u primanju par stotina djece sa sjevera, već u tom, da narod napokon mora ostati gluh frazama i otvoriti oči, da uvidi istinu.

Onda, kad ne samo radnici Engleske i Francuske, nego i srednji razredi — unatoč svog straha od socijalizma — razumiju pogibeljnu i neprikladnu vanjsku politiku kao jedini uzrok svih zala, koja potkopavaju život Europe, onda će zraka svjetla ožariti mračni nered, u kojem svi teturamo. Ali — moglo bi se reći — neće li socijaliranje, nacionaliziranje, neće li komunizam doći i postaviti sve naglavce, oduzeti nam ono, što je naše i pretvoriti nas od razmjerno slobodnih pojedinaca u robove?

Suvišno je šiljati vojsku protiv ideja. Niko ne zna, što nosi budućnost u svojim njeđrima. Pa ipak mi znamo, da ono, što je shodno za jednu zemlju, neće biti dobro za drugu. Svaka zemlja ima svoju prošlost, svoje posebne društvene razlike i svoju kulturu. Nigdaj jedna ideja nije prošla iz jedne zemlje u drugu, a da se nije udesila tako, da odgovara potrebama potonje zemlje. Dapače se je i sama ideja parlamentarizma — koja bijaše nekada veoma snažna — udešavala vrlo sporo i prilagodljivala osobinama i prilikama različitih zemalja. Reformacija je značila — oduzeće vlasništva od katoličke crkve, ali to je uzelo drukčiji pravac u Engleskoj, Njemačkoj, Švicarskoj i Skandinaviji. Francuska je revolucija dovela do konfisciranja plemićkih dobara. I premda je konzervativna Njemačka poprimila malo po malo veći broj ideja francuske revolucije. Nijemci su uzeli samo ono, što su smatrali korisnim za sebe — i njemački su plemići zadržali svoja imanja. Što potpunije Europa ostavi Rusiju u miru, što bezuvjetnije dopusti ruskoj republici, da uredi svoje nutarnje poslove u suglasju sa

svjetlima svojih vodja, za kojima se nalazi cijeli narod, tim će se mirnije Rusi držati prema ostaloj Europi i pustiti evropskim narodima, da uredi svoje nutarnje stvari, kako sami žele.

Povjesno iskustvo nam veli, da svaki politički pokret — kad ga se pusti na miru od strane susjednih država — poprima blaže oblike, gubi svoj nasilni značaj i mijenja se iznutra, dok ne dosegne stanovitu ravnotežu u svojim odnosajima sa susjednim zemljama.

Postoji stanoviti način, da se šire komunističke ideje u njihovom najsvroviem obliku, a to je način, koji su odabrale savezničke države: neprekidno uplitanje u nutarnje poslove Rusije, stalno odbacivanje poziva za sporazum, naoružavanje raznih razbojnika i novostvorenih nacija engleskim topovima, čehoslovackim i francuskim časnici.

Skrainje je dakle vrijeme, da se danas, nakon šest godina ratovanja, digne blokadu i stvori mir.

To mora biti učinjeno — ne samo iz humanitarnih pobuda, već i u interesu zapadnih država. One će uskoro imati pune ruke posla kod revidiranja mira sa Turskom. No u slučaju, da ne revidiraju ta ugovor, one će biti stotinu puta više zaposlene sa sedamdeset milijuna muhamedanaca u Indiji, koji veoma strastiveno prosjeduju protiv podjele Turske i protiv toga, da se kalifatu oduzme svjetovna vlast. Zapadne će se vlasti uskoro naći zaposlene u najvećoj mjeri u obrani civilizacije (što, prevedeno na obični jezik, znači petrolejska vrela) i kulturu (što na običnom jeziku znači ugljen). Mala Azija i Indija pružaju toliko materijala za razmišljanje, da bi zapadne sile morale čim prije stvoriti prijateljske odnose sa Rusijom.

Pouka u vjerskoj psihologiji, koju će muhamedanci naskoro dati — i to besplatno — njihovim ekselencama Lloyd Georgeu i Millerandu, zahtijeva, da ovi državnici posvete tomu svu svoju pažnju. Anatolija je isto tako burna kao i sama Irska.

Opaska. — Starac Brandes — možda najveći literarni kritičar na svijetu — raspravlja u jednom od zadnjih brojeva danskog lista »Politikens« (Kopenhagen) rusku blokadu i savezničko uplitanje u ruske nutarnje stvari. Brandes je protiv toga. Prem se ne slažemo potpuno sa njegovim zaključcima obzirom na moguće promjene značaja sovjet vlade, mi donasmo sa malim izmenama ovaj članak sa napomenom, da se u glavnome slažemo sa izvodima George Brandesa.

Ozbiljan razgovor

(S bugarskog.)

Osebe: Miša Orlov, 10-godišnji dečko; — Cana Orlova, 7-godišnja djevojčica; (Bugarcici.) — Ljubica Mišić, 9-godišnja djevojčica; — Milorad Mišić, 8-godišnji dečko; (Sprčići).

Ljubica Mišić: Bugari... to su hrdjavi ljudi; oni su — kaže npr učitelj — poučavali olove mnoge djece.

Miša Orlov: A moga brata su ubili Srbi. U našem selu djevojke više ne igraju kolo, jer zale za svojom objenom braćom.

Milorad Mišić: A zašto su ih ubili? Ljubica Mišić: Zato što Bugari hoće da zauzmu našu zemlju.

Miša Orlov: Pa ta zemlja je i naša bila; i nas uče u školi, da smo tom zemljom mi nekada vladali.

Cana Orlova: Kako naša, braćo! A zašto mama kaže, da smo sirote?

Ljubica Mišić: Ti šuti! — Ti to ne razumiješ!

Miša Orlov: Svi ljudi, koji žive, podijeljeni su po državama, i jedni pripadaju jednoj državi, a drugi — drugoj.

Milorad Mišić: A ja, kojoj državi pripadam?

Ljubica Mišić: Srbiji, kao i ja.

Milorad Mišić: Ali ako ja to neću? ... Ljubica Mišić: Hoćeš ili ne, čim se u Srbiji nalaziš, moraš biti Srbin. Svaki narod ima svoju državu i svoju vojsku.

Miša Orlov (ponosno): I svoga cara! I za njega treba da se bije i narod i vojska.

Milorad Mišić: A zašto da se biju? Ljubica Mišić: Zato, što svaka vojska brani svoju zemlju.

Cana Orlova: A zašto se biju oni, koji nemaju zemlje? Ljubica Mišić: A zašto tako?

Ljubica Mišić: Kako zašto? Zato što svaki voli svoju otadžbinu.

Milorad Mišić: Ja nikako ne razumijem sve to... Zašto su ljudi podijeljeni? Šta je to otadžbina? Zar nije ljepše i bolje, da nema ni vojske, niti otadžbine i da se nikako ne biju?

Ljubica Mišić: Da je to kakva igra, lako bi bilo, ali to su ozbiljne stvari.

Milorad Mišić: Ja opet ne razumijem! Miša Orlov: Kad porasteš, razumjet ćeš.

Milorad Mišić (ozbiljno): Onda ja neću i ne želim da porastem.

Iz »Budućnosti«, Beograd.

Opaska. — Ovaj kratki razgovor donasmo, da jugoslavenski radnici u Italiji vide, u kakvom duhu odgajaju mlade narastaje srpski i bugarski socijalisti. To je duh mira, ljubavi i međunarodnog bratstva, nipošto mržnje, krvoprolića i tjesnogrudnog rodoljuba blazirane buržoazije.

Slabići obupavaju, mi ne! Mi verujemo u bodočnost, zato rušimo stare tradicije. Mi verujemo u bratstvo med narodima, u pravičnost, u človečanstvo, zato podiramo stari red. Novoga hoćemo ustvariti, kateri je že zasnovan. Počagoma se bo dvigala velika stavba, socijalistični družabni red. Gradnja je počasno delo. Ako bi se moglo s kričanjem premaknuti zid ali zgraditi stavbo, bi bil socijalizam že tu. Kajti takih zidarjev, ki zidajo s kričanjem, je mnogo. Manj je takih, ki razumejo svoj posel, ki se zavedajo težke naloge; izvršili pa jo bodo natančno po zakonih razvoja. — (Prolet.)

PO SVETU

Banke na Anglesko se že pričele pokati. »Farrows Bank«, eden najvećjih denarnih zavodov u Londonu, ki je imel 73 podružnic po vsi Angliji, je nedavno zaprla vrata. Banka je imela milijon šterlingov glavnice. Ravnatelji banke izjavljajo, da je zavod propadel vsled velikih trgovskih izgub, toda resnica je, da je bankrot prišel radi splošnega gospodarskega propadanja.

Nadebudna mladina. Policija je aretirala v Londonu dva petnajstletna fanta Anton Smigela in Walter Gibsona. Na policiji sta priznala, da sta izvršila najmanj dvajset cestnih ropov. Taki mladi roparji so zrcalo človeške družbe. Kakoršna je človeška, tako je tudi mladina. Kdo je kriv tega? ... Kapital! Zasužnil je svetovni proletariat in boljša vzgoja je omogočena le sinčekom bogatinov.

Dijavštvo še cvete. V nekem ameriškem mestu so neznani žilkovci povaljali Johna Bishoffa po smoli in kurjem perju, ker je naslovil pismo na urednika »Florida Metropolitan«, ker je v članku napadel Nemce. Bishoff je kritiziral urednika zaradi njegovega napada. Če je Bishoff izvršil s svojim pisom kaznjivo dejanje, tedaj so sodišča tuskaj, da ga sodijo, nikakor pa nimajo kupljeni elementi pravice da sami sodijo in izvršijo sodbo.

Kako hoćejo Angleski preprečiti sinfajnovske napade iz zasede. Angleski oblastniki v okrajn Kerry so naznaili, da v bodoče bodo ujeti irski častniki in voditelji spremljali angleške vojske čete na potih po deželi. Na ta način nameravajo angleške oblasti preprečiti napade iz zasede na vojske, ki se zadnje čase neprestano dogaja.

jejo. Sinfajnovci se ne bodo upali streljati na vojske iz bojazni, da ne zadenejo svojih lastnih tovarišev, ki bodo za štit vojaških patrulj. Pri napadu na vojske v okolici Ennistymona, ki je bil izvršen v nedeljo zjutraj, so bili trije irci ubiti, štirje ranjeni in dva sta ujeta; na angleški strani je bilo šest mož ranjenih. Takoj nato so angleški vojski iz maščevanja požgali vse kozolce s senom v okolici.

Zrcalo kapitalistične družbe; pes je podedoval 8000 dolarjev. Rose E. Porter, bogata vdova v Chicagu je v svoji oporoki zapustila 8000 dolarjev za oskrbo svojega psa, medtem ko je svojemu polbratu zapustila le pet dolarjev. Oporoka se glasi, da mora »njen ljubljni Rex imeti pravo posteljo, jesti mora na visokem stolu pri mizi, imeti mora dnevno kopelj, dovolj mesa in sladšćin in o Božiču mora imeti drevesce, ki bo razsvetljeno s svećami; podnevno mora biti oblečen v gorak jopić, ponoć pa zaviti v toplo rjuho.«

Iz uredništva.

Nastja. Za današnje številko prekasno. Uporabimo ob priliki.

Idrija. V današnji številki prinašamo obvestilo na občni zbor. Dopis prejeti šele večeraj. Torej nemogoće, da bi prišel v postev tudi za številko minule srede. Poslani dar nismo še dobili. Ko dospe, pričobimo tudi pesem.

L. ž. iz Kanalske dol. Priobćimo, samo sporoćite nam svoje polno ime.

Izdaja za Socij. zvezo v Julijski Benećiji in odgovarja za uredništvo IVAN REGENT

Tiska tiskarna »Lavoratore« v Trstu.

V gostilniški obrćil dobro izučen natakar z dolgoletno prakso išće službe. Sprejme mesto tudi na deželi. Ponudbe je poslati na upravništvo pod »Trezen«.

Delavske zadruge za Trst, Istro in Furlanijo

registrovana zadruga z om. zavezo

Naznanjamo članom, da se bo vršila menjava malih znamk l. 1920. proti velikim znamkam (odnosno potrdilom) v vseh naših skladiščih in v vseh javnih razprodajalnicah, nahajajoćih se pod upravo naših zadrug, do 15. jan. 1921.

Po preteku tega roka se ne bo menjavalo znamk l. 1920.

Vodstvo.

Zaloga ur in zlatamine ter delavnica Telefon 3-22
ALOJZIJ POVH
rodni izvedenec
Trst, Piazza G. Garibaldi 3 (ex Barriera)

DELAVSKE ZADRUGE ZA TRST, ISTRO IN FURLANJO

vpisana zadruga z omejenim jamstvom

Skladišće oblačil

Via Raffineria št. 3. TRST Via Raffineria št. 3.

V pondeljek 18., v torek 19. in sredo 20. januarja 1920 bo naš

MANUFAKTURNI ODDELEK ZAPRT

V četrtek dne 21. januarja 1921

se otvori drugi oddelek oblačil

na trgu della Borsa št. 6, I. in II. nad. z veliko

IZBIRO MANUFAKTUR

Postavilo se bo v razprodajo sledeće blago:

ANGLEŠKO VOLNENO SUKNO, visočina 140 cm.	L. 30-46	BARŽUN Manchester 120 cm.	L. 100
CHEVIOT iz čiste volne, 130 cm.	40-60	ASTRAHAN, črni	140
LODEN iz čiste volne, 140 cm.	66	PREVLAKE za pohištvo	32-38
SUKNO za svršnike, gladko in na dvojnolice	20-60	BARHANT, beli in barvani od	5,20 dalje
ŠKOTSKO SUKNO, iz čiste volne	34-52	ERLIŽ, s črtami i damaskirani	14-
TKANINE iz bombaževine, »Tennis« in s risbami	6,30-6,50	ZEPHIR za srajce	6-50-10

Bombaževinasto platno za rjuhe 150 cm L 17.—, 130 cm L 17 in 24 na meter. — Perilo za moške, ženske in otroke. — Volnene pletenice in ženske spodnje hlaće »Vorma!«. — Volnene pletenice »Merinos« Volneni jopići za dečke. — Jopići »Combination« za dečke.

Velika izbira moških srajc. — ženske srajce »batist« s čipkami, fini izdelek l. 1990

Ženske srajce v blagu »Chiffon« s čipkami od L 17.— dalje. — Spodnje hlaće s čipkami od L 15, 18 in več. »Combination« v blagu »etamine« L 55 ali »batist« L 34. — Velika izbira garnitur: spodnja krila, jopići, srajce, Noćne in podnevne spodnje hlaće — po zelo ugodnih cenah.

»Volle« iz čiste volne s risbami, na meter l. 22. — Volnene odeje, za navadne in druge postelje. Posteljna pogrinjala. — Namizni prtii. — Predposteljne preproge.

SVILE: Popeline 100 cm L 28 na meter. — Crěpe de Chine — Duchesse — Paillotte, črne in barvane Platno iz surove svile. — Foulards in svilene podloge — Šerpe — Svileni Trikotii. — Pajćolani »Auto« 280 cm dolgi od L 18 dalje. — Žepni robci.

TORBICE — DENARNICE — LISTNICE — DIŠEĆA MILA ITD. ITD.

Dovoljen je ogled, ne da bi bil kdo obvezan do nakupa.
Skladišće oblačil v ul. Raffineria se otvori občinstvu v četrtek 21. januarja na novo urejeno in bogato založeno.